

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ὩΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΥΤΕΑ

Ἑσωτερικοῦ δρ. 10. Ἑσωτερικοῦ φρ. χρυσῶ 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἡμετέρας.

ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΤΟΥ Α' Β' ΚΑΙ Γ' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Δραχμαὶ 10 ἐν τῇ ἑσωτερικῇ καὶ φράγκα χρυσῶ 10 ἐν τῇ ἑσωτερικῇ. Εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους δὲ νέους συνδρομητὰς καὶ αἰτούντας τὰ σώματα καὶ τῶν τριῶν ἐτῶν ἀποστελλονται ταῦτα ἐπὶ προπληρωμῇ δραχ. ἢ φρ. χρυσῶν 15.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς τὸ κατέστημα τοῦ Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῇ Δημοτικῇ Σχολῇ, ὁδὸς Φλέσσα, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον «Ἀνέστη Κωνσταντινίδου».

ΠΑΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΕΠΙΓΡΑΦΕΤΑΙ

Σύλλογον «Ἀναπλάσεως» Ἀθῆναις.
Collège «Anaplassis» Athènes.

Πᾶσα διαρὰ πρὸς τὸν Σύλλογον ἢ πρὸς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἢ πᾶσι συνδρομῇ πρὸς τὸ περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς «Ἀναπλάσεως» Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Σ. Κονταρίσην συμβουλευτὴν.

Τὰ πεμπόμενα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1890.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Α. Γαλανοῦ, Ἐραθουργία καὶ Χριστιανισμός. — Β. Καρακάλου, Ἡ ἡθικοπολιτικὴ τῆς κοινωνίας ὡς πρὸς τὴν ἀπονομήν της δικαιούσης. — Σ. Τζιλέκη, Περὶ τῆς ἐν τοῖς Γερμανοῖς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων. — Χ. Γ. Τσιπετάκη, Ἐν δὲ ἐκπαιδευτικῇ μεγάλως τὸ ἔργον τῆς «Ἀναπλάσεως». — Σχολεῖον πρακτικῆς ἡθικῆς ἐπὶ Δ. Α. Δ. καὶ Α. Ν. Δ. — Ἀρχαιολογία τῆς «Ἀναπλάσεως». — Ἡ ἐθνομύθη τοῦ Ζουαβίνοῦ ὀνόματος Ερμηνεία. — Διωρεὰ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. — Εἰδοποιήσεις.

ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ἡ ἐραθουργία, ὡς ἐν τοῖς ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ χρόνοις ἐγνώρισεν αὐτὴν ἡ ἀνθρωπότης, παρὰ τῷ ἀρχαίῳ κόσμῳ ὑπῆρξεν ἀρετὴ σχεδὸν ἄγνωστος. Ὅπως ἐραθουργῶσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀλληλοβοηθῶνται, πρέπει νὰ ἐραπῶσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον καὶ νὰ ἦναι ζωηρῶς ἀνεπτυγμένον μεταξὺ τῶν τὸ αἰσθημα τῆς ἀνθρωπότητος ἀδελφότητος ὅπου ἐπομένως οὔτε ἡ ἐγάπη ἀνθεῖ οὔτε ἡ ἀδελφότης ἀναβρῦει, καὶ ἡ ἐραθουργία δὲν ἀναφαίνεται, καθὼς ἄνευ κορμοῦ δὲν φύονται κλέδοι καὶ ἄνευ πηγῆς δὲν σχηματίζονται ῥυακίαι. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς συνέβαινεν ἐν τῇ ἀρχαίότητι. Εἰς τὰ Ἀσιατικὰ κράτη ὅπου ἐδέσποζεν ἡ ἀπόλυτος ἀξίαις τοῦ ἐνὸς ἢ προνομιοῦχός τις ἀριστοκρατία ἢ κληροκρατία, αἱ μὲν κρατοῦσαι τάξεις ἦσαν ἀνέρωχοι, ὠμαί, ἀσυμπαθεῖς, ἐκμεταλλεσόμεναι μόνον τὸν ἰσχύοντα καὶ τὰς σωματικὰς δυνάμεις τῶν κατωτέρων τάξεων, αὐταὶ δέ, ταπεινὰ τὸ φρό-

νημα καὶ τὸ ἥθος, τεθωρακισμένοι διὰ κτηνώδους ἀπαθείας, θυμιαὶ πρὸς ἀρετῆς βίαν, πρὸς ἀλλήλους συνεδέοντο μόνον διὰ τῆς ἀπολύτου καὶ τυφλῆς ὑποταγῆς πρὸς τοὺς δεσπότης καὶ τοὺς ἐκμεταλλευστὰς αὐτῶν. Καὶ ὅπου δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτισμοῦ ἀνεπτύχθη, ἡ κοινωνικὴ ἐκείνη φιλελευθωπία καὶ ἐραθουργία, ἥτις ἀναζητεῖ τὸν πάσχοντα, ὅπως παρηγορήσῃ καὶ ἀνακουφίσῃ αὐτόν, ἐξασκουμένη οὐχὶ ὡς χάρις ἀλλ' ὡς καθήκον, καὶ μὴ ἐγκανωμένη δι' ὅτι πράττει ἀλλὰ καὶ ἐαυτὴν ἐτιζητοῦσα νὰ διαλύθῃ, ἡ φιλελευθωπία αὕτη τότε οὐδ' ὡς ἰδέα τοῦλάχιστον ὑπῆρχε νοητή. Κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις πνεῦμα, ἐνῶ ἡ συνείδησις τῶν πρὸς τὴν πόλιν καθηκόντων ἦτο ζωηρά, ἡ συνείδησις τῶν ἀνθρωπίνων καθηκόντων ἦτο ἀσθενὴς λίαν καὶ ἀμυδρά. Ἐν τῇ ἀρχαίότητι ἡ πόλις ἦτο τὸ ἀπόλυτον, ὁ σκοπὸς τῆς δράσεως τοῦ ἀνθρώπου, οὗτος δὲ ἐπλόον αὐτῆς ὄργανον καὶ μέσον ἐπηρετικόν. Καὶ τὸ ὑπερτατον μὲν αὐτοῦ ἰδεώδες ἦτο νὰ πράττῃ τὰ πολιτικὰ καὶ ν' ἀρχῇ τῆς πόλεως, τῶν καθηκόντων δ' αὐτοῦ τὸ ὕψιστον καὶ συντελὴ πρὸς τὴν ἰσχὺν αὐτῆς καὶ τὴν δόξαν, ἐπιτυγχανομένην κυρίως διὰ τῆς περὶ τὸν πόλεμον ὑπεροχῆς. Στρατόπεδον, ὕψι, ἀγορά, βῆμα, ἰδοὺ ἐν τοῖς οὐσιωδεστάτοις ὁ βίος τοῦ ἀρχαίου πολίτου. Αἱ κλαγγαὶ τῶν ὕψων καὶ αἱ περὶ τὸ βῆμα βουλὴ κατέπνιγον τοὺς στεναγμοὺς τῶν πασχόντων. Πρὸς στολισμὸν τῶν πόλεων ἡγείοντο οἰκοδομήματα ἀπαρμιλλοῦ τέχνης καὶ ἐξαισίον κάλλους, ἰδιῶται ἐχορήγουν πρὸς θεατρικὰς παραστά-

σεις καὶ ἰδίᾳ δαπάνῃ ἐξοπλίζον πλοῖα, μέτην ὕμῳ θὰ περιήρχετο τις τὰς ὁδοὺς πύσσας καὶ τὰς πλατείας ζητῶν ἐν νοσοκομείῳ, ἐν πτωχοκομείῳ, ἐν ὀρφανοτροφείῳ, ἐν γηροκομείῳ, ἐν ἐργαστηρίῳ ἀπόρων γυναικῶν, μίαν σχολὴν ἀπόρων παιδῶν ἢ ἄλλο τι τῶν πολυπληθῶν φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, τὰ ὅποια σήμερον πληροῦσι τὰς ὑποσφύποτε ἀξιολόγους πόλεις. Ἐν τῷ ὀρφανῷ, ἐν τῇ χήρᾳ, ἐν τῷ πτωχῷ, ἐν τῷ ἀσθενεῖ, ἐν τῷ ἀναπήρῳ, ἐν τῷ ἀλγοῦντι, ἐν τῷ τεθλιμμένῳ, δὲν ἐβλεπέ τις τὸν πλησίον αὐτοῦ πύσσοντα, οὐδ' ἐνδιέφερετο καὶ ἤλγει ὑπὲρ αὐτοῦ ὡς ὑπὲρ ἀνθρώπου ἀδελφοῦ του, δὲν ἠρέσκατο δὲ πολλὸν ἐν μεριμνῇ ὑπὲρ ἀλλοτρίων συμφορῶν, νὰ φροντίζῃ διὰ ξένους πάντας καὶ νὰ διακόπτῃ τὸν γέλωτά του, ὅπως ἐκούσῃ τὸν θοῆνον καρδίας δυστυχόδε. Ἀνοίξατε οὐρανὸν ὅπως θέλετε τῶν ἀρχαίων ἡθικολόγων. Θὰ εὗρητε πολλὰ περὶ ἐγκρατείας, περὶ σωφροσύνης, περὶ ἀνδρείας, περὶ δικαιοσύνης, θὰ εἴδητε καὶ ὀλίγα τινα περὶ φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθοεργίας, ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ὡς τῶν ὑψίστων ἀρετῶν, περὶ αὐτῶν ὡς ἀποτελουσῶν τὸν ὕψιστον τοῦ ἀνθρώπου βίου σκοπὸν μέτην θὰ ζητήσητε λέμψιν τινα διαφωτίσουσαν τὰς ἡμετέρας ἐρεῖν.

Δικαίως διὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἀνακηρύττει τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον ὑψίστην τῶν ἐντολῶν τοῦ ὠνόμαζε συγχρόνως αὐτὴν ἐντολήν καὶ νήν.

Ὁ Σολομών, ἐπισκοπήσας πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ μελετήσας πάντα τὰ γινόμενα καὶ ἀπογινόμενα, εἶπεν «οὐδὲν νέον ὑπὸ τὸν ἥλιον». ἔαν ὅμως, ὅτε ἡ φωνὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀντήχῃ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν ταῖς κώμας, ἐν τόποις ὕφαινοῖς καὶ ἐν τόποις πεδινοῖς, ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐν τοῖς κήποις, παρὰ τὰ θεῖα τοῦ Ἰορδάνου καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Γεννησαρέτ, ἔαν τότε ὁ Σολομών, ἀνακύπτων ἀπὸ τοῦ τάφου του ἤκουεν αὐτὸν κρουράζοντα «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν», ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν», ἔαν ταῦτα ἤκουεν ὁ ἐκκλησιαστής, θὰ ἐφώνει «ἰδοὺ ἐν νέῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον». Τὸ χριστιανικὸν Εὐαγγέλιον εἶνα κατ' ἐξοχὴν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀγάπης. Δι' αὐτοῦ αὕτη κηρύσσεται τὸ οὐσιώδες γινώσκμα τοῦ χριστιανοῦ. «Ἐν τούτῳ, λέγει ὁ Ἰησοῦς, γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἔαν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις». Ὁ Παῦλος τὴν ἀγάπην ἀνακηρύττει τὴν τελειωτάτην τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἔνευ τῆς ὁποίας πᾶσαι αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ οὐδὲν ὠφελοῦσιν. Ὁ δὲ Ἰωάννης, ὁ ἀγαπημένος τοῦ Χριστοῦ μαθητής, συνιστῶν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ ἦν ὅλος ἀγάπῃ, ἀνυμφωνεῖ ὅτι αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀγάπῃ ἐστίν.

Ἡ ἀγάπῃ αὕτη, ἣν ἐνγγελίσαντο ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐκίρυσαν οἱ Ἀπόστολοι, δὲν εἶνε

αἰσθηματικὸς τις τροφωμένη διὰ ποιητικῶν χιμαίρων καὶ καταναλισκόμενη εἰς φαντασιώδεις ὀνεισματικούς, ἀλλ' εἶνε δύναμις αἰσθηματικῇ, ἠθικῇ, πνευματικῇ καὶ δραστηρικῇ, ἐμπνεύουσα καὶ κινουσα ὁλόκληρον τὸν ἄνθρωπον κατ' ἀπάντας τὰς διενδυνοῦσας καὶ ἐκφάνουσας τοῦ ἄτομου καὶ κοινωνικοῦ αὐτοῦ βίου. Ἀληθὴς ἀγάπῃ εἶνε ἡ ἐμπροσθέν ἐκδηλουμένη. Ἄν ἡ πίστις ἔνευ τῶν ἔργων ἦν νεκρά, ἡ ἔναν ἐργον ἀγάπῃ εἶνε ἀγάπῃ ψευδής. Τῆς πραγματικότητος, τῆς εἰλικρινείας, τῆς ἀληθείας καθ' ἑαυτὴν, μίαν καὶ μόνον ἀνατρίφουσαν ἀπόδειξιν ἔχει ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη, τὴν δὲ ἐργον ἀγάπῃ.

Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην ἐξήρτησεν ἀπὸ τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν του, ἥτοι ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν. «Ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου, εἶπε, καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με», καὶ «ἔάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει». «ἡμεῖς, φίλοι μου, ἐστέ, ἔάν ποιῇτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν». ὁ Ἰωάννης, συμβουλεύων τοὺς χριστιανούς, φωνεῖ πατρικῶς πρὸς αὐτούς «τακνίε μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ». Ὁ δὲ Ἰωάννης τὴν ἀγαθοεργίαν καθιστᾷ οὐσίαν καὶ γνώρισμα αὐτῆς τῆς ἀληθοῦς θρησκείας λέγων «Θρησκεία καθαυτὴ καὶ ἀμύνη αὕτη ἐστίν. ἐπισκεπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν».

Τοιοῦτοτρόπος ἡ ἀγαθοεργία κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν εἶνε ἡ ἀντίδια λίθος τῆς ἀγάπης, τῆς ὑψηλοτέρας τῶν ἀρετῶν.

Ἀλλ' ἔχ. ταῦτα μόνον εἶνε συγχρόνως καὶ τὸ σπουδαιότερον ἔργον τοῦ νόμου, καθ' ὃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως θὰ κριθῇ ὁ ἡμέτερος βίος καὶ θὰ κρινομένη ἡ αἰώνια ἡμῶν τύχη. Ὅτε ἡ ἀνθρωπότης ὅλη, ἀπὸ τῶν ἐπιφανεστάτων μέχρι τῶν ἀφανεστάτων, ἀπὸ τῶν ἰσχυροτάτων μέχρι τῶν ἀσθενεστάτων, ἀπὸ τῶν ἐκατομμυριούχων μέχρι τῶν ἐπικειμένων, ἀπὸ τῶν αὐτοκρατόρων μέχρι τῶν ὀδοκαθαριστῶν, ἀπὸ τῶν σοφῶν μέχρι τῶν ἀναλφάβητων, θὰ παραστῇ ἐνώπιον τοῦ νύου τοῦ ἀνθρώπου κρίνοντος ζῶντας καὶ νεκρούς, τότε δὲν θὰ ἐρωτηθῶμεν ἂν ἐν τῷ ἐπιγίῳ ἡμῶν βίῳ ὑπὲρ ἡμετέρων μεγάλοι, πλούσιοι, ἰσχυροί, ἐπιφανεῖς, ὡραῖοι, σοφοί, ἀλλὰ μίαν καὶ μόνον ἐρώτησιν θ' ἀκούσωμεν, ἂν ὑπὲρ ἡμετέρων ἀγαθοεργῶν ἐπέτασεν τις καὶ τῷ ἐδώκαμεν νὰ φέρῃ; ἐδίψησε καὶ ἐποτίσαμεν αὐτόν; ἦτο ξένος καὶ συνηγόρομεν αὐτόν; γυμνὸς καὶ περιεβέλομεν αὐτόν; ἀσθενὴς καὶ ἐπισκεψάμεθα αὐτόν; ἐν φυλακῇ καὶ ἡλθόμεν πρὸς αὐτόν, ἔαν ναι, εἰμεθα οἱ ἐυλόγημένοι τοῦ Πατρὸς, οἱ μακάριοι κληρονόμοι τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐάν ὅχι, εἰμεθα οἱ κατηραμένοι ἀνέργτοι καὶ ἀποστέται, οἱ αἰῶνες κατὰ δίκην τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἡ ἀγαθοεργία κατὰ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν δὲν εἶνε μόνον κλίμαξ ἀνυψοῦσα ἡμᾶς μέχρι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ λόγιον τοῦ Ἰωάννου «ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν», ἡ ἀγαθοεργία δὲν εἶνε μόνον τίτλος πρὸς αἰώνιον ζωὴν, ἡ ἀγαθοεργία δὲν εἶνε μόνον ἐκτέλεσις ἰεροῦ ἀδελφικοῦ καθήκοντος, ἡ ἀγαθοεργία εἶνε καὶ εὐεργεσία παρεχομένη πρὸς αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ποιητὴν καὶ κριτὴν ἡμῶν. «Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐφώνησέ ποτε τὸ στόμα τοῦ θεανθρώπου, ἔφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε», καὶ «ὁ δεχόμενος ἕνα ἐξ ἐστῶν τῶν ἀποστελλαντῶν με», Κρίνατε ἡδὴ περὶ τῆς ἀξίας, περὶ τοῦ ὕψους, τοῦ μεγαλείου, τοῦ θαυμάσιου, τοῦ γοητικοῦ ἀρετῆς, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος καὶ ποτήριον μόνον ὕδατος καὶ τιμάριον μόνον ἔργου προσφέρει πρὸς τὸν διψῶντα ἢ πεινῶντα καθιστᾷ ὑπερέστην πρὸς αὐτὸν χάριτος καὶ ἐυγνωμοσύνης αὐτὸν τὴν ζωτῆρα τοῦ κόσμου, αὐτὸν τὸν Θεόν.

Τοιαῦτα οὐσα αἱ καινὰ ἐντολὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀγαθοεργίας ἐπόμενον ἦτο ν' ἀνακαινίσωσι τὴν ἀνθρωπότητα, νὰ ἐξημερώσωσι, νὰ ἐξευγενίσωσι, νὰ ἐξωραίσωσι, νὰ ἀνυψώσωσι, ἐνισχύσωσι, συσπῆξωσι καὶ συνδέσωσι αὐτὴν διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς ἠθικῆς ἐνότητος καὶ παραγίγνουν ἔργα θαυμαστά, ἔξω τῶν ἐμπνευσσῶν αὐτὰ ἀρετῶν. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας πίστεως ἐθεωροῦντο πάντες ἀδελφοί ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡ καρδία αὐτῶν καὶ ἡ ψυχὴ ἦτο μία μετὰ αὐτῶν ἐκρέτει προαιρετικὴ καὶ ἐλευθέρα κοινότης ἀγαθῶν, ἐνδεῆς δὲ οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἡ τὰ ταμίαι ἦσαν κοινά, ἡ οἱ ἔχοντες προσήρχοντο βοηθοὶ πρὸς τοὺς πρὸς τὰς χρείας τῶν μὴ ἐχόντων «τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων, λέγουσιν αἱ Ἠράξεις τῶν ἀποστόλων, ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἰδίον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἕκαστος ἕκαστος καὶ μετὰ ἡλικίαν ἀπεδίδοντο τὸ μαρτύριον τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Οὐδὲ γὰρ ἐνδεῆς τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς» ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων διεδίδοντο δὲ ἐκάς τε καὶ ἄς τε ἔν τις χρεῖαν εἶχε».

Ὁ οἰκονομικὸς οὗτος ὀργανισμὸς τῶν πρώτων χριστιανῶν, καθ' ὃν ἡ ἰδιοκτησία ἐκουσίως καθιερεῖτο, αἱ δὲ κτήσεις ἐρίνοντο κοινᾷ, ἐτροποποιήθη μὲν προοίμως τοῦ χρόνου καὶ καθόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστευόντων ἠύξανεν, τὸ δὲ σύστημα τῆς ἰδιοκτησίας ἐκρέθησε καὶ πάλιν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἡ χορηγία τῶν κτήσεων ἐξηκολούθει οὐσα κοινὴ καὶ ἡ ἀγαθοεργία

γὰρ ἐξησκεῖτο μετὰ περισσῆς ἐξέσεως καὶ προθυμίας.

Δι' αὐτῆς τὰ μέγαρι τῶν πολυτελέων συνεδέθησαν πρὸς τὰς καλύβας τῶν λιμωτῶν, ἡ πορφύρα ἠδελφώθη μετὰ τοῦ ἡλικίου, ὑψηλὰ δὲ καὶ ἀνέρωχοι δέσποιναι προσήλθον ταπεινὰ νοσηκόμοι παρὰ τὴν κλίνην τῆς γυναικὸς τοῦ ὕχλου. Πτωχοὶ τότε δὲν ἐρίνοντο μετὰ τῶν χριστιανῶν πλούσιοι δι' ἀρετῶν, πλούσιοι ὅμως κατήντησαν πτωχοὶ διὰ τῆς ἀγαθοεργίας καὶ τῆς ἐλεημοσύνης, πλούσιον ἀληθινὴ καὶ διαρκὴ πιστεύοντες οὐχὶ τὸν ἐκ χρημάτων καὶ κτημάτων, ἀλλὰ τὸν ἐξ ἔργων ἀγαθῶν. Ἐν μέσῳ τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου, λατρεύοντος τὸ χρῆμα ὡς παρέχον τοῖς ἔχουσιν αὐτὸ ἰσχύν, ὕλην ἡδονῶν καὶ ἀπολαύσεως καὶ ἀνταγωνιστικῶν τοῖς πλειότερον νὰ κτήσῃται τοῦ ἑλλοῦ, οἱ χριστιανοί, σόφρονες, ἐγκρατεῖς, ὀλιγαρκεῖς, μικρὰ δαπανῶντες πρὸς τὰς ἰδίας χρείας, ἔμιλλαν μίαν ἔχοντες τὴν νὰ δαπανήσῃ πλείονα πρὸς ἀγαθοποιίαν καὶ θεοαπειαν τῶν ἐνδεῶν. Ὁ δυνάμενος ἐξ αὐτῶν νὰ εὐεργετήσῃ, ὅπως πράξῃ τοῦτο, δὲν εἶχε ἀνάγκην ὑπομνήσεων οὐδὲ ὑπεβάλλειν εἰς ταπεινωτικὰ ἰκετεῖας τὸν προσερχόμενον οὐδ' ἐδίκε πρὸς ἐπίδειξιν ἢ ἀπαλλαγὴν, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος αὐθόρμητος ἔκρυνε τὴν ταπεινὴν θύραν τοῦ ἐνδεοῦ καὶ τοῦ πύσσοντος, παρὰ καλῶν νὰ γείνῃ δεκτὴ ἢ προσφορὰ τοῦ οὐχὶ ὡς ἐύεργεσία, ἀλλ' ὡς ἀδελφικὴ ὁφείλη χριστιανοῦ πρὸς χριστιανόν, πολλάκις δὲ ὁ δοὺς ἀπὸ ἡμέτερον προσηθείᾳ ὁ εὐεργετηθεὶς νὰ μάθῃ καὶ τὸ ὄνομα του. Ἀνθρώποι ἄγνωστοι πρὸς ἀλλήλους, ἀπὸ ἀποστάτων ὁμοῦ μόνον χωρῶν, συνηντῶντο τὸ πρῶτον τυχαίως, ἤρκει δὲ νὰ γνωρισθῶσιν ὅτι εἶνε χριστιανοί, ὅπως προσερχομένων ἑαυτῶν ἀδελφοὶ καὶ παρὰσχῇ ἐκότερος ἑαυτὸν βοηθῶν πρὸς τὸν ἀνάγκας τοῦ ἐκείνου. Ὅτε ἐθλίβετο τις ἢ ἡσθάνει ἢ ἐστερεῖτο τινος τῶν χρεωδῶν, οὐχὶ εἰς οὐδὲ ὅδον, ἀλλὰ πάντες οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἔτοιμοι νὰ στεῦσιν βοηθοὶ πρὸς τοὺς καὶ παρὰ τοὺς πρὸς τὴν χήραν παρείχετο ἔλεος καὶ τὸ ὀρφανὸν εὐρίσκεν ἄρτην, ἔνδυμα καὶ στέγην. Νεκρία τότε πλούσιοι διέτριβαν πρὸς τοὺς πτωχοὺς τὰ ὑπάρχοντά των, αὐτοὶ δ' ἐπορίζοντο τὸν ἄρτον ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των, εὐγενεῖς δὲ καὶ ἄβραϊ νεικίδες, ὅπως ἐνδύσωνται πτωχὰ παιδικὰ καὶ ἐνδεεῖς παρθένους, ἐπόλησαν τὰς χρυσοῦς αὐτῶν στολὰς καὶ τοὺς σιγαπέτους αὐτῶν καὶ τὰ πέλλα καὶ ὅτε δὲ τὸν πλούτιον αὐτῶν ἔκτανε δικαιοσύνη τῶν πάντων ἀπεστερήθησαν, μετὰ τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν χηρῶν διενέμοντο αὐτὸ τὸ ταμίχιον τοῦ ἔργου των.

Τοιαύτην ἀγάπην καὶ τοσοῦτον ζῆλον πρὸς ἀγαθοεργίαν ἐκπληκτος προσέειπεν ὁ ἐθνικός

κόσμος, και αυτοί δὲ οἱ τὸν χριστιανισμόν χλευάζοντες και πολεμοῦντες ἐθνικοὶ φιλόσοφοι μετὰ θαυμασμοῦ προσέβλεπον τοὺς ἀγαθοεργοὺντας αὐτοῦ ὁπαδοὺς και εἰς μίμησιν ἐπεδείκνυντο πρὸς τοὺς θύοντες εἰς τοὺς ἀρχαίους Θεοὺς.

Καὶ ἦτο τόσῳ μᾶλλον ἀξία θαυμασμοῦ ἡ ἀγαθοεργία, καθόσον ἐγένετο ὅχι μόνον παρὰ τῶν πλουσίων, ἀλλὰ και παρὰ τῶν πτωχῶν και ὅχι μόνον πρὸς φίλους ἢ πρώτην φρονὴν γνωρίζοντες ἀλλὰ και πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθρούς. Ὁ ἔχων τέλειον προσέφερε τέλειον, ὁ ἔχων ὀβολὸν προσέφερεν ὀβολόν, ὁ ἔχων ποτήριον μόνον ὑδάτος γὰρ προσέφερεν αὐτὸ και μόνον προσέφερεν ὁ δὲ λαμβάνων ἠὲ χαρίζεται μέτρον ἐνδοξασίας ἔχων ὅχι τὸ ποσὸν τοῦ διδομένου, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν τοῦ διδόντος. Ἦτο τις πλούσιος; μετέδιδεν ἐκ τοῦ περισσεύματος του και κατόπιν ἐκ τοῦ ὑστερήματός του. Ἦτο τις πτωχός; μετέδιδεν ἐκ μέρους τοῦ ὑστερήματός του. Καὶ τὸ ὑστερήματι τοῦ πτωχοῦ ἐλάλει ἐνδρωτέτερον τοῦ περισσεύματος τοῦ πλουσίου.

Ἦτο δὲ τις φίλος; ὁ χριστιανὸς εὐηργεῖται αὐτόν. Ἦτο ἕννοστος; ὁ χριστιανὸς εὐηργεῖται ἐπίσης αὐτόν. Ἀλλ' ἦτο και ἐχθρός; και πάλιν ὁ χριστιανὸς εὐηργεῖται αὐτόν. Τὸ λόγιον τοῦ Χριστοῦ «καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς», τὸ λόγιον τοῦ Παύλου «ἐὰν πειρᾷ ὁ ἐχθρός σου, φώμιζε αὐτόν» ἦσαν ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ και ἰσχύϊ. Καὶ οὕτω προσφερόμενοι οἱ χριστιανοὶ ἀνψύουντο ἠθικῶς μέχρι τοῦ Θεοῦ και ἐγένοντο τέλειοι ὡς ὁ Πατὴρ ὁ οὐράνιος, ὅστις τὴν βροχὴν αὐτοῦ στέλλει και τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐξ ἴσου ἐπὶ ἀγαθοῦς και πονηροῦς.

Ἡ ἀγαθοεργία αὕτη, συμφορῆς τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ και τὴν οὐσίαν αὐτῆς συνιστάσα, παρηκολούθει τὴν διάδοσιν της και συνετέλεσεν εἰς τὸν θρίαμβόν της ὅσον και ἡ πίστις και τὸ ρεῦσαι αἷμα τῶν μαρτύρων αὐτῆς. Ἐν παντὶ χριστιανῷ ἐνυπάρχει εἰς ἀπόστολος τῆς ἀγαθοεργίας και πανταχῶ, ὅπου ὁ χριστιανισμὸς εἰσῆλθεν, αὕτη, ἑταῖρος ἀχώριστος και δορυφόρος πιστός, παρηκολούθει αὐτόν προκαλοῦσα εὐλογίας και σπεύρουσα χάριτας.

Τῆς ἱστορίας τῆς ἀγαθοεργίας οὐδὲν ποιητικώτερον, ἀξιολογώτερον, διδακτικώτερον, συγκινητικώτερον, ὑψηλότερον. Διὰ τῆς ἀγαθοεργίας ὅχι μόνον τῶν αὐτῶν πόλεων οἱ κάτοικοι συνεδέθησαν δι' ἀδελφικῶν δεσμῶν, ἀλλὰ και αὐταὶ αἱ φυλετικαὶ και ἐθνικαὶ διακρίσεις ὑπεχώρησαν και ἐρυνάδεύθησαν και ἡρώατο πραγματοποιούμενον τὸ σκιῶδες κοσμοπολιτικὸν ὕμνον τῆς Στωικῆς φιλοσοφίας. Διὰ τῆς ἀγαθοεργίας ἀνιδρωθήσαν νοσοκομεῖα, ἀνιγέρθησαν ὁρμηνοτροφεῖα, ἀνικατέστησαν τὴν μητρικὴν ἀγάπην τὰ ἐκτετροφεῖα και ἀνυ-

ψώθησαν σχολαὶ ἀπάρων, σχολαὶ κομφαλίλων, σχολαὶ τυφλῶν και ἐπενόηθησαν μυροὶ τρόποι εὐεργεσιῶν και περιθάλψεων τῶν ἀσθενῶν και τῶν ἀπάρων. Διὰ τῆς ἀγαθοεργίας ἐν λιμοῖς, ἐν σεισμοῖς, ἐν καταποντισμοῖς, ἐν πυρκαϊαῖς, ἰδιῶται και κυβερνήσεις, ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητος, διαθέτουσι σπουδαία ποσὰ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν γενομένων κακῶν ἢ θεράπείαν τῶν ἀπαρχόντων δεινῶν. Διὰ τῆς ἀγαθοεργίας οὐκαρύνεται λιμοκτονοῦσαι ἀποτρέπονται τῆς αὐτοκτονίας και μυριάδες ἀπαρχόντων, τῶν ὁποίων τὴν θύραν κρούει ἡ ἀπειλπισία, ἐδράσκουσιν ἔρπον και φῶς. Διὰ τῆς ἀγαθοεργίας χορταίνεται ὁ πεινῶν και ἐρῶν και ὁ γυμνητῶν και θερμαίνεται ὁ ψυχρὸς και στεγνάζεται ὁ ἄστερος και ἀναχαίττεται ἀπὸ τοῦ αἵχου ἡ ἐγκαταλειμμένη γυνὴ και ἀσφαλίζεται ἡ ἀγνότης τῆς νεότητος και ἀντηρεῖται τὸ μύρον τῆς παρθένου και ἐλπίζει ὁ πτωχὸς και παρηγορεῖται ἡ χήρα και μειοῖ τὸ ὄρφανόν και ἀπομύσθουσιν τὰ δάκρυα και θεραπεύονται τὰ ἔλγρη και σβέννυνται οἱ θρόνοι και αὐτοὺσιν αἱ οἰμοὶ και καταστέλλονται οἱ λυγμοὶ και αἰθροὶ τὸ μέτωπον και θιαννάζει ὁ ὀφθαλμὸς και ψάλλει τὸ στόμα και σκιτῶ ἡ καρδία και φαιδρύνεται ἡ ψυχὴ και ἀφίνει τὰ σκῆτη και λύεται ἀπὸ τῆς θλίψεως και παίξει μετὰ τῶν ἀνρίων και ἴδει μετὰ τῶν ἀνρίων και ἵπταται μετὰ τῶν χαλιδίων και ἀνυψοῦται μετὰ τῶν ἀσπάρων και λικνίζεται ὑπὸ τοῦ φλοίσβου τῶν κυμάτων και θαυμάζεται ὑπὸ τῆς αὔρας τοῦ ἡεροῦ και προσφωνεῖ τὸν ἥλιον και μέλλει πρὸς τὰ ἄστρα και εὐλογεῖ τὸν Θεόν.

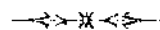
Ἡ ἀγαθοεργία! Ἀλλὰ τί δὲν καταρτίζει ἡ ἀγαθοεργία; Χάριν αὐτῆς βασιλεῖς και αὐτοκράτορες εἰσέρχονται ἐν μέσῳ χολερικώντων, ὅπως παρὰσχῶσι βοηθήματα και ἐμπνεύσασιν θάρος. Χάριν αὐτῆς βασιλεύσας και αὐτοκράτειρας λαμβάνουσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν των ἰδρυματὰ φιλελευθρονικά και κἀθηναὶ παρήγοροι παρὰ τὴν κλίνην τοῦ φθισιμένου και ἔρχονται συγκατακλινόμενα παρὰ τὸ πλευρόν τοῦ ἀσθενοῦς, τὸν ὁποῖον διαμιβρώσκουσιν ἑλκή φρικτὰ και δυσώδη και ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ὁρμηνοτροφείων παρέχουσι θωπείας και θάλπουσιν εἰς τὰς ἀγκάλας των δυστυχῆ ὄρφανὰ, τὰ ὁποῖα οὐδόλως ἢ πολὺ ὀλέγον ἐννῶρσαν εἰ ἐπὶ θωπεία και τί θάλλπος ἀγκάλης μητρικῆς. Χάριν τέλος τῆς ἀγαθοεργίας, ἐν μέσῳ τοῦ τρόμου, τῶν κινδύνων και τῶν φρικταλέων τῶν μαχῶν, ἀδελφὰ τοῦ ἐλέους και ἄλλαι εὐσπλαγχνοὶ νεάνιδες και γυναικες ἀληθεῖς ἡγγελοὶ φιλελευθρονίας, ἐπαίξουσιν τοὺς τραυματίας ὑπὸ τῆς σφαιρας των πυροβόλων και τοὺς τραχοὺς των τηλεβόλων και ὑπὸ τῆς ὀπλῆς των ἵππων, ὅπως παρὰσχῶσιν αὐτοῖς νοσηλείαν και περιθάλψιν και ἀργυρινήσασιν

παρὰ τὴν κλίνην των ἐντὶ τῶν μητέρων των, τῶν συζύγων των, τῶν ἀδελφῶν των.

Τοιαύτη οὖσα ἡ ἀγαθοεργία, εἰς τὰς κοινωνίας και εἰς τὴν ἀνθρωπότητα προσήνεγκεν ἀξιολογώτατας ἐκδοιλεύσεις, αὕτη δὲ εἶνε κεκλημένη και ἐν τῷ μέλλοντι γὰρ ἐπιλύση τὰ σοβαρώτερα τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ταράττουσι και κλυδωνίζουσι τὰς συγχρόνους κοινωνίας. Τὸ κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὸν ζήτημα τῆς σήμερον, τὸ ζήτημα τὸ ἐργατικόν, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι οἱ ἐργάται ζητοῦσιν ἐλάττωσιν τῶν ἐργασίμων ὥρων, ἀμοιβὴν ἐπαρκουσαν πρὸς τὰς προσωπικὰς και οἰκογενειακὰς ἀνάγκας των και ἐξασφάλισιν κατὰ τῆς ἐλλείψεως ἐργασίας. Τὰτα δὲ πάντα, τοῦλάχιστον τὰ δύο τελευταῖα, μὴ ὑποκείμενα εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν νόμων και ἀνεπίδεκτα ὁμιθίσεως παρ' αὐτῶν, τὴν λύσιν των δύνανται γὰρ εὑρεσι μόνον ἐν τῇ ἐπισχύσει και τῇ καθολικωτέρᾳ διαδόσει ἀγαθοεργῶν ἀρχῶν και αἰσθημάτων ἐργοδότης φιλελευθρονος και ἀγαθοεργὸς δὲν γὰρ καταπονή τὸν ἐργάτην του διὰ ὑπερβαλλούσης ἐργασίας. Ἐργοδότης φιλελευθρονος και ἀγαθοεργὸς δὲν γὰρ ζητῇ γὰρ πραγματοποιῇ αὐτὸς ὑπερβολὰ κερδῶν οὐδὲ γὰρ ἐκμεταλλεύηται ἀσυνειδήτως, ὡς μηχανὴς ἀψύχου, τὰς ἐργατικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ θ' ἀπονέμη αὐταῖς τὴν προσήκουσαν μερίδα κερδῶν και, χρεῖας τυχοῦσης, γὰρ προσέρχεται τὸ κατὰ δύναμιν βοηθὸς πρὸς τὰς κατατρυνούσας τοὺς παρ' αὐτῷ ἐργαζόμενους ἀνάγκας. Ἐργοδότης φιλελευθρονος και ἀγαθοεργὸς, ἐν τῷ ἥνε δυνατόν, δὲν γὰρ ἐγκαταλίπη ἄνευ ἐργου, ἦτοι ἄνευ ἔρπου, ἐργάτας οἰκογενειακὰς και ἀπάρους. Καὶ ἐν δὲ ποτε οὕτοι ἀπαμεινῶσιν ἄνευ ἐργασίας, ἡ ἀγαθοεργία εἶνε ἡ σπώσασα αὐτοὺς, αὕτη δ' ἔσται ἀποτελεσματικωτέρα, ἢ ὅσα τὸ δυνατόν πλείστοι τῶν ἐχόντων, ὑπὸ φιλελευθρονῶν και ἀγαθοεργῶν ἐμπνεύμενοι αἰσθημάτων, μεριμνήσασιν περὶ αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναγκαστικῆς των ἀπεργίας.

Ἠρὶ τίνος χρόνον, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ γεμνητοῦ ἀντοκράτορος Γουλιέλμου τοῦ αἰκινίου, διεθνὲς συνέδιον συνεκλήθη ἐν Βερολίνῳ περὶ τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος, ἐν αὐτῷ δὲ πολλὰ διετυπώθησαν προτάσεις και πολλὰ ἐξεφράσθησαν γνώμαι. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἐν τῇς μετὰ τὰτα τῶν γνώμων ἔχω περὶ τοῦ τότε τεθέντος ζητήματος και πῶς δυνατόν οἱ μὲν ἀπορώτεροι γὰρ ἐξασφαλισθῶσι κατὰ τῆς δυστυχίας, ἡ δὲ κοινωνία ἀπὸ τῆς ἀπειλουμένης κατ' αὐτῆς βίας, γὰρ ἔλεγον πρὸς αὐτόν μετὰ πεποθίσεως ἐνισχυομένης ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγον και τῆς ἱστορίας, «Φροντίσατε διὰ καταλήλπου ἀνατροφῆς ὅς ἀνακαίνωνται ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀντὶ φιλαργῶν ἐλεήμονες και ἀντὶ τοκογλύφων και κλεπτῶν φιλελευθρονῶν. Καλλιερῇ-

σατε πάσῃ δυνάμει τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς πάσχοντες και τοὺς ἐνδεεῖς, τὴν ἀγαθοεργίαν. Ἐργάσθητε ἀπομένως ὑπὲρ τῆς ἐν ταῖς καρδίαις βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, πρὸς ὃν ἀγάπη και ἀγαθοεργία ὀφείλουσι και τὴν ἐμφάνισιν των και τὴν ἱστορίαν των. Μόνον οὕτως αἱ κοινωνικαὶ ἀντιθέσεις και διαμάχαι θὰ καταπαύσων. Μόνον οὕτως αἱ κοινωνικαὶ θύλλαι και καταιγίδες θὰ παρελθῶσι. Μόνον οὕτως οἱ ψιθυρισμοί, οἱ γογγυμοί, αἱ δυσσεφύσεις, τὰ παρόντα, αἱ μεμψιμοιρίαι, αἱ καταλαλαί, αἱ κραυγαί, αἱ ἐπιβουλαί, αἱ συνωμοσίαι, αἱ ὑπονομιεύσεις, αἱ ἀπειλαὶ κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως, αἱ κοινωνικαὶ ἀθλιότητες και ὀφθαλμοὶ και ἐπανωτάσεις θὰ ἐκλείψων. Μόνον οὕτως θὰ ἀνασώθῃ ὁ ἀρχαῖος χριστιανικὸς βίος. Μόνον οὕτως ἡ ἀνθρωπότης θὰ πραγματοποιήσῃ τὸν λόγον τοῦ μεγάλου Μάρτυρος τῆς ἀγάπης και τῆς ἀγαθοεργίας, γινόμενη μὲν ποίμνη ὑπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ Μ. Γ. Γαλανός.

Ἡ ΚΑΘΗΚΟΝΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο ΠΡΩΤΙΣΤΟΣ ΠΑΡΑΓΩΝ ΤΗΣ ΟΡΘΗΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Μεθ' ὅσα ἐν προηγουμένῳ φυλλαδίῳ τῆς «Ἀναπλάσεως» ἐλέγμεν ἐπὶ τοῦ ἐνωτέρου θέματος, πρὶν ἐξετάσωμεν τὸν δεύτερον παράγοντα τῆς ὀρθῆς ἀπονέμης τῆς δικαιοσύνης ὅστις ἐστὶ κατ' ἡμᾶς ἡ πραγματικὴ ἐπιβλέψις και ὁ ἐλεγχος τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ἐξακολουθοῦμεν ἐπὶ τοῦ πρώτου ἀπαριθμοῦντες ἀληθείας ἐν ταῖς πράγμασι πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ διαιθετικοῦ νόμου εἰσὶν ἀπόρροιαι τῶν κοινωνικῶν ἠθῶν και ὅπου τὰ κοινωνικὰ ἠθῆ εἰσὶ χαλαρομένη ἐλάχιστα ὠφελούν οἱ ἕριστοι νόμοι ὅτινες κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν εὐκόλως ἐξουδετερώνονται εἴτε ἀμέσως ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς δικαιοσύνης ἐξαιρέτως εἴτε ἐμμέσως ὑπὸ τῶν διαδίκων και τῶν ἀντικλήτων αὐτῶν. Ἐπρόκειτο ἄλλοτε γὰρ δικασθῇ ἐνώπιον τοῦ Κακουργιοδικείου ὁ Α. κατηγορούμενος ὅστις θέλων γὰρ μὴ λάβῃ μέρος εἰς τὴν δίκην ὡς κατηγορος ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν και μὴ ἔχων λόγον ἐξαιρέσεως ἐσκέφθη γὰρ πλάσῃ τοιοῦτον μετὰ τοῦ συνηγόρου του και γράφει πρὸς τὴν δίκην εἰς ἐφημερίδα τὰ ἑξῆς: Ἐρωτῶμεν τὸν ἐνταῦθα εἰσαγγελεῖα τῶν ἐφετῶν, εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ κατηγορούμενος Β. (ἐν ἑλλῃ δίκῃ) ἔδωκεν αὐτῷ κατ' αὐτὸς τὰ ἑξῆς πολυτίμητα πράγματα . . . ; Ἦρῃ τις ἀναμνηστικῶν τ' ἀνωτέρω εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν και δωροδοκίας ἀποδεδειγμένης ἀφοῦ εἶχε τὴν τύχην γὰρ καταγχεῖται ταύτην μετὰ τὴν ὑπογραφὴν του διὰ τοῦ

τύπου· ἐν τούτοις τί συνέβαινε; Ὁ κατηγορούμενος Β. περὶ οὗ ἔλεγεν ὅτι ἐδωροδόκησε τὸν εἰσαγγελέα κατηγορούμενος ἐπὶ κλοπῇ πολυτίμων πραγμάτων καὶ σκεφθεὶς ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐλαφρύνῃ τὴν θέσιν του κατὰ τὴν δίκην, παραδίδων τὰ κλοπιμαία πρὸς τὸν εἰσαγγελέα προσήλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τὸ εἰσαγγελικὸν πρὸς τῆς δίκης καὶ κατέθηκε ταῦτα καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ποινῆς ὑπέδειξε εἰς τοὺς ἐνόρκους νὰ φανῶσιν ἐπικεῖς διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον. Ἐν τούτοις τὸ στρατήγημα τοῦ κατηγορουμένου Α. ἐπέτυχε· παροξυνθεὶς ὁ εἰσαγγελεὺς τῶν ἐφετῶν ἐναντίον τοῦ τύφου ἀσυστόλως ἀλλὰ καὶ τύφου τεχνικῶς καταγγέλλαντος αὐτὸν ἐπὶ δωροδοκίᾳ ἀπέσχε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν. Πρὸ μικροῦ ἐπρόκειτο νὰ συζητηθῇ ἐνώπιον τοῦ Ἐφετερίου σπουδαία πολιτικὴ διαφορὰ ἥτις καὶ ἄλλοτε εἶχε δικασθῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἐφετερίου διότι ὁ εἰσηγητὴς τῆς ὑποθέσεως εἶχε γνώμην ἐν τῇ ἀποφάσει ἥτις δὲν συνέφερε τῷ ἐτέρῳ τῶν διαδίκων· οὗτος ἐσκέφθη νὰ ἐξανγκάσῃ τὸν δικαστὴν νὰ μὴ λάβῃ μέρος κατὰ τὴν νέαν τῆς ὑποθέσεως συζήτησιν καὶ οὕτω θέσῃ ἐκποδὸν μίαν ψήφον ἥτις ἦν κατ' αὐτοῦ. Γράφει εἰς ἐφημερίδα ὅτι ὁ ἀνωτέρω δικαστὴς συνδέεται δι' ἰδιαιτέρας σχέσεως μετὰ τοῦ ἀντιδίκου του, ὅτι πρόκειται περὶ σπουδαίων χρηματικῶν συμφερόντων κλπ. ἐνθ' ὁ δικαστὴς ἦτο ὡς ξένος τῶν γραφομένων καὶ τῶν προσώπων τῶν διαδίκων, ἀλλ' ὁ πονηρὸς διάδικος ἐφρόντισε νὰ τῷ σταλῇ καὶ ἐν φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος ἐν ᾗ τὰ ἀνωτέρω ἔγραψε καὶ οὕτως ἐγέννησε λόγον ἐξαιρέσεως αὐτοῦ. Αἱ πλείους τῶν εἰσαγομένων εἰς τὰ δικαστήρια ὑποθέσεων καταλήγουσιν εἰς μαρτυρικὰς ἀποδείξεις· αἱ ἀποδείξεις κατὰ τὸν νόμον διεξάγονται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐπ' ἀκροατηρίου δημοσίᾳ συνεδριάζοντος, ἐξαιρητικῶς δ' ἐνώπιον ἄλλου δικαστοῦ· ἀλλ' ἔνεκα τῆς πληθύνσεως τῶν δικαζομένων ὑποθέσεων οὐ ἔνεκα οὐδὲ συζητήσεις γίνεται προφορικῶς ὡς ἐννοεῖ ὁ νόμος, ὁ κανὼν ἐγένετο ἐξαιρέσις, καὶ ἐξαιρέσις σχεδὸν ἀνεφάρμοστος, διότι πᾶσα ἀποδεικτικὴ διαδικασία διεξέρχεται ἐνώπιον τῶν εἰρηνοδίκων τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς τῶν μαρτύρων, ὁ δικάζων τὴν ὑπόθεσιν δικαστὴς μὴ ἔχων ἐνώπιόν του τοὺς μάρτυρας, ὅπως κρίνῃ περὶ τῶν λεγομένων ὑπ' αὐτῶν, ἐπὶ τῶν μαζῶν τῶν ἀντιρρήσεων, περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν μαρτύρων ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, περιορίζεται ν' ἀριθμῇ πόσοι καταθέτουν κατὰ πόσοι ὑπέρ· ἀποφασίζει ὁ μείζων ἀριθμὸς καὶ τοῦ δικαίου ἢ πλάστιγγι κλίνει ὑπὲρ ἐκείνου ὅστις κατέρωθισε νὰ ἔχῃ ὑπὲρ ἐαυτοῦ τὸν μεγαλύτερον ἀριθμὸν τῶν μαρτύρων· οὕτως ἡ ἐπιτηδεύουσα τοῦ διαδίκου συμβάλλει σπουδαίως εἰς ταύτην

ἡ ἐκείνην τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς, συνηθέσταται δὲ οἱ ἐπιτηδεύοντες εἶσιν ἐκεῖνοι οἵτινες πράγματι δὲν εἶναι ἐν τῷ δικαίῳ. Πολὺς λόγος γίνεται περὶ μεταβολῆς τῆς Νομοθεσίας ἐλάχιστοι δὲ μεριμνῶμεν περὶ τῶν κοινωνικῶν ἡθῶν καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν ὁργάνων τῶν ἐντεταλμένων τὴν ἐφαρμογὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν νόμων.

Ὅντω δ'· Ἐπισπεύδεται ὅπως ἀντὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν νόμων ὑπομνησθῶσι καὶ παρ' ἡμῶν τὰ τοῦ ἀστικοῦ Δικαίου δι' ἐργασίου ἀστικοῦ Κώδικος ὡς παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἄλλων ἐθνῶν· ἀλλὰ φρονούμεν ὅτι ὑπερβάλλομεν τὰ ἐκ τοῦ ἀστικοῦ Κώδικος ἀναμνησμένα ἀγαθὰ εἶναι ἀληθῆς ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καὶ Βυζαντινοὶ νόμοι, νόμοι ἄλλης ἐποχῆς, ἀλλοίωσαν ἐν πολλοῖς ἡθῶν καὶ ἐθίμων δὲν εἶναι κατὰ πάντα ἐνάρμοστοι εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνικὴν κατάστασιν, τὸ δὲ κυριώτερον ὅτι ἀνέκοντες εἰς διαφόρους ἐποχὰς καὶ πολλῶν νομομαθῶν τὰς γνώμας ὡς ὑποχρεωτικὰς ἐφαρμόζοντες μετέλας δυσχερεῖας παρέχουν εἰς τὴν ἐφημερίαν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ἀλλ' ἐνθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ πρῶτον, ὁ ἐργάσιμος νομοθέτης ἔδωκε τὴν προτίμησιν εἰς τὰ σημερινὰ ἔθιμα, ἔτινα κατέσχον τῶν Ῥομ. νόμων καὶ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ δεύτερον ἐκεῖς ὅτι πᾶς ὁ ἀστικός Κώδιξ, ἐὰν μέλιστα κριθῶμεν ἐκ τῶν ἄλλων νεωτέρων ἡθῶν νόμων, ὡς οἱ αὐτοὶ καταρτίζονται, δὲν θὰ παρουσιάσῃ μικρὰς δυσχερεῖας εἰς τὴν ἐφαρμογὴν, ἀλλὰ καὶ ἡ δικαιοσύνη παρ' ἡμῶν προσκόπτει οὐχὶ ἐκ τῶν τοῦ ἀστικοῦ Δικαίου διατάξεων, ἀλλ' ἐκ τῶν δικονομικῶν διατάξεων· αἱ δὲ δικονομικαὶ διατάξεις συντίθενται στενότερα μὲ τὴν ἡθικὴν τῆς κοινωνίας κατάστασιν. Πάντες οἱ γραφεῖς νόμοι πάσης ἐποχῆς καὶ μέλιστα τῆς χριστιανικῆς βέβαιον ἔχουν τὸν φυσικὸν νόμον· «ὅ οὐ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσεις»· ἐνθ' ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ νόμοι παρέχουν δυσχερεῖαν εἰς τὴν ἐφημερίαν καὶ ἐφαρμογὴν αὐτῶν ταῦτα ἀφορῶσιν εἰς τοὺς ὑπερασπίζοντας τὰς ὑποθέσεις δικηγόρους καὶ εἰς τοὺς διακρίνοντας δικαστάς. Οὗτοι εἶσιν ὑποχρεωμένοι ν' ἀντιρῶσιν ἐν ταῖς πηγαῖς τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ Βυζαντινῆς νομοθεσίας τὴν σχετικὴν διάταξιν καὶ νὰ δώσωσιν τὴν δέουσαν ἐφημερίαν, ἀλλὰ καὶ τῶν νομομαθῶν τὸ ἔργον, ἔνεκα τῆς πολυετοῦς ἐφαρμογῆς τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων καὶ τῇ βιωθείᾳ τῶν ἐργαζομένων καὶ ξένων συγγραμμάτων, κατέστη εὐχερέστερον· ἀλλ' ἡ παρελκυσίς τῶν δικῶν καὶ ἡ διαστροφὴ τοῦ δικαίου, ὅτι ἡ διδρυθῆναι ἀμέσως ἐπιβιβάζεται, ἀρεῖται εἰς τοὺς δικονομικοὺς τύπους καὶ εἰς τὴν πραγματικὴν ἐπίβλησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ὁργάνων τῆς Δικαιοσύνης, πρωτίστως δὲ εἰς τὴν συναισθησὶν τοῦ καθήκοντος ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων καὶ

δὴ εἰς τὴν ἡθικοποίησιν τῆς κοινωνίας. β') Ζητεῖται νὰ ὁρισθῇ διὰ νόμον ὁ χρόνος ἐντός τοῦ ὁποίου ἀρεῖται ὁ ἀνακριτὴς νὰ περατώσῃ ἐκάστην ποινικὴν δικαγορίαν. ἡ δὲ ἀνάκρισις νὰ γίνηται δημοσίᾳ παρόντος καὶ τοῦ κατηγορουμένου· ἀμφότερα ταῦτα φρονούμεν δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν κοινωνικὴν μας κατάστασιν· καὶ διὰ μὲν τὸ πρῶτον, ἐὰν ὁ ἀνακριτὴς μὴ ἔχων συναισθησὶν τῶν καθήκοντων του βραδύνη ἐπὶ πολὺ νὰ περατώσῃ ἐκάστην ποινικὴν δικαγορίαν, τί θέλει συμβῇ ἐὰν ὁρισθῇ αὐτῷ ὁρισμένος χρόνος πρὸς τοῦτο; θέλει ἐξετάσῃ ἐμπεισμένως τοὺς προτεινόμενους μάρτυρας καὶ μηχανικῶς καὶ δὲν θέλει ἐργάζει εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας· οἱ μάρτυρες προσέρχονται ἢ ἀνθοραγῶς πρὸς ἐξέτασιν ἢ ἐξανγκασμένοι εἰς τοῦτο· οἱ πρῶτοι εἶσιν οἱ μᾶλλον ἀναξιόπιστοι, οἱ αὐτοὶ οὖν εἶσιν ἐκείνοι οἵτινες προσέρχονται προσηρεσκευασμένοι ὑπὲρ ἢ κατὰ τὸν κατηγορουμένου, οἱ δὲ δεύτεροι εἶσιν ἐκεῖνοι παρ' ὧν ἡ ἀνάκρισις δύνάται ν' ἀνακαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' οὗτοι ἀποφεύγουν νὰ προσέλθωσι προσερχόμενοι δὲ ἐπιζητοῦν ν' ἀποφύγουν τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐπὶ ὁρισμένων θεμάτων διὰ νὰ μὴ προσέλθωσι εἰς τὸ ἀκροατήριον, δι' αὐτοὺς ἀπατεῖται θέλησις καὶ ἐνδιαφέρον ἐκ μέρους τοῦ ἀνακριτοῦ ὅπως κατορθώσῃ νὰ τοὺς πείσῃ νὰ καταθέσωσιν ὅτι γνωρίζουν· ἀλλ' ἀνακριτὴς μὴ ἔχων ἀπ' ἐαυτοῦ συναισθησὶν τοῦ καθήκοντος ἢ θέλει περιορισθῇ εἰς τὴν τυπικὴν ἐρώτησιν· τί γνωρίζεις περὶ τῆς προκειμένης πράξεως; ἢ, ὅπως δυστυχῶς καὶ τοῦτο οὐχὶ σπανίως συμβαίνει, θέλει ἐφίσηι τὸν ὑπογραμμάτιν νὰ ἐξετάσῃ τοὺς μάρτυρας κατὰ τὴν ἀπουσίαν του. Ἡ δὲ ἐνέργεια τῆς ἀνακρίσεως παρόντος τοῦ κατηγορουμένου μείζονος βλάβης γενήσεται φρονούμεν πρόξενος· αὕτη φρονουθεῖται κοινωνίαν ἐν ᾗ ἕκαστος συναισθάνεται τὸ ἐκ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὸ προσγινόμενον εἰς τὸν ἄλλον καὶ τὰς συνεπείας αὐτοῦ, ἰκανὴν δὲ ἀνεξαρτησίαν χαρακτηρῶς ὅπως μὴ ὑποκύπτῃ εἰς παρακλήσεις φίλων καὶ συγγενῶν καὶ τῶν τοῦ κόμματος· ταῦτα σπανιότατα ἀπαντῶνται παρ' ἡμῶν καὶ δὲν συμφέρει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ δυσκολία εἰς ἣν θὰ εὐρεθῇ ἔχων ἀπέναντί του τὸν κατηγορουμένον νὰ καταθέτῃ κατ' αὐτοῦ μὴ ἐπηρεαζόμενος ἀπὸ συμπάθειαν ἢ καὶ φόβον.

γ') Τραπὴν ἀπόδειξι· τοῦ ὅτι δὲν πταίουν οἱ Νόμοι παρέχουν οἱ νεώτεροι παρ' ἡμῶν Νόμοι, ὁ περὶ πτωχεύσεως καὶ ὁ περὶ ἐνόρκων. Πρὸ τοῦ νέου περὶ πτωχεύσεως Νόμου αἱ σχετικαὶ τότε ἐν ἰσχύϊ διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ Νόμου ἐθεωροῦντο ἡ μόνη αἰτία δι' ἣν μέχρις οὗ περατωθῇ ἡ διαδικασία τῆς πτωχεύσεως ἐξημελεῖται καὶ ἡ ἀπομεινύσα διὰ τὴν

ὁμάδα τῶν δανειστῶν περιουσία τοῦ πτωχεύσαντος εἰς ἔξοδα διαδικαστικὰ καὶ ἀμοιβὴν τῶν μὴ δανειστῶν προκρίτων· ἐξημελεῖται ἐπομένως ἡ μεταφυσικὴ τοῦ Νόμου καὶ οὕτως ἐπὶ ἡλθεν ὁ νεώτερος Νόμος περὶ πτωχεύσεως καὶ χρεωκοπίας οὗ τὴν αἰτιολογικὴν ἐκθεσιν ἀναγινώσκων τις ὑποθέτει ὅτι τὸ κακὸν ἐξέλειπε δι' αὐτοῦ διότι κατηγορήθησαν μὲν οἱ πράκτορες, οἱ σύνδικοι διορίζονται ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου, ὁ εἰσηγητὴς διορίζεται ἐκ τῶν τακτικῶν δικαστῶν, ἐρευνουμένησαν σπουδαίως αἱ περὶ συγκαλήσεως τῶν δανειστῶν διατάξεις καὶ ἐν γένει ὁ νέος Νόμος διεργουμένηται κατὰ τὰς ἀνέγκας ὡς ὑπαγορεύει τὸ συμπέραν τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν καὶ τῆς κοινωνίας ἐν γένει· ἐν τούτοις τὸ κακὸν ἐφίσταται, οἱ σύνδικοι φροντίζουσι νὰ ἐξασφαλίσωσι τὸ ἴδιον συμφέρον συνεννοούμενοι μὲ τὸν πτωχεύσαντα, οἱ εἰσηγηταὶ τυπικῶς ἐκπληροῦν τὰ ἀνατεθέντα αὐτοῖς καθήκοντα, οἱ εἰσαγγελεῖς δὲν λαμβάνουσι γνώσιν τῶν πτωχεύσεων, ὁ πτωχεύσας λαμβάνει προσκλητήριον καὶ τὸ πέρας τῆς πτωχεύσεως ἀναβάλλεται εἰς ἔπειρον ἢ καταρτίζονται εἰς ἀνικατοὶ συμβιβασμοὶ πρὸς 5^ο πρὸς ζημίαν τῶν περισσοτέρων δανειστῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ξένων ἵνα οἱ μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος συνεννοούμενοι λαμβάνουν πενήκοντα τοῖς 10 οὕτως ἢ μετὰ τύφου πόθου ἐπιζητηθεὶς μεταβολὴ τοῦ περὶ πτωχεύσεως Νόμου ἐλάχιστα, ἐν μὴ οὐδόλως, συνετέλεσεν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν. Ἰσχύοντος τοῦ περὶ ἐκλογῆς ἐνόρκων Νόμου τοῦ 1836 ἐκάστοτε ἡγείροντο παράπονα κατὰ τοῦ ἐπικρατοῦντος συστήματος καὶ κατὰ πᾶσαν σκανδαλώδη ἀθώωσιν ἢ καταδίκην ἐν τῷ Κακουρηγοδικίῳ ἢ κοινωνίᾳ καὶ ὁ τύπος ἐξεγείροντο καὶ θεωροῦντες τὸν Νόμον αἰτίαν τοῦ κακοῦ ἐπεζητοῦν τὴν αἰτίαν αὐτοῦ. Ἐπὶ ἡλθεν ὁ νέος Νόμος περὶ ἐκλογῆς ἐνόρκων τοῦ 1887 ὅστις καθιερῶν μακρὰν διαδικασίαν πρὸς ἐξέλκυσιν τῶν προσόντων τῶν ἐνόρκων ἀνέθηκε σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν τὴν ἐκλογὴν αὐτῶν διπλασιάσας καὶ τὸ ἐπίδομα· ἐν τούτοις ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου δὲν ἐπιτυγχάνεται καὶ νέον σύστημα ἐκλογῆς ἐνόρκων ἐπιζητεῖται. «Κακοηδέστερον σύστημα ἀπὸ τὸ ὁρατικὸν οἶον ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. ἔγραψε κατ' αὐτὰς ἡ ἐν Πύργῳ ἐφημερίς «Ἐλεγχος», ὡς ἔχει σήμερον τὸ περὶ ἐνόρκων σύστημα καὶ ἡ ἐν γένει τῆς Δικαιοσύνης κατάστασις, προτιμότερον νὰ μὴ ὑπῆρχε» καὶ ὁρθῶς μὲν ἡ ἀνωτέρω ἐφαμερὶς γνωματεύει ἐν γένει περὶ τῆς Δικαιοσύνης ὅτι χορῆζει ἐλέγχου πραγματικοῦ, ἀλλ' ἡ προτεινομένη διόρθωσις τοῦ Νόμου νὰ δικάζουν οἱ ἐν τῇ ἔδρῳ τοῦ Κακουρηγοδικείου ἐνορκοί, καὶ νὰ δικάζονται οἱ κατηγορούμενοι ἐν τῷ τόπῳ ἐξετέλε-

σαν τὴν πρόξιν ὅστις εἶναι συνήθως καὶ ὁ τόπος ὅπου ἀνήκουσιν, ὀλίγον φρονούμεν θέλει συμβάλλει εἰς τὸν σκοπὸν τὸ πρῶτον λόγον ἔχει ὅπως μὴ ἀποφενύωσιν οἱ ἐπιστήμονες καὶ οἱ πλούσιοι οἱ ἐγκατεστημένοι μακρὰν τῆς ἑδρας τοῦ Δικαστηρίου νὰ ἐκλέγωνται ἐν ὁρῶν καὶ μεταβαίνουσιν ἐκτὸς τοῦ τύπου τῆς διαμονῆς τῶν τῷ δευτέρου διότι οἱ ἐκ τοῦ τύπου ἐν ᾧ ἐξετελέσθη τὸ ἐγκλημα ἐνορκιοὶ ἔχουσι μείζον ἐνδιαφέρον νὰ τιμωρηθῇ ἢ πᾶς ἄλλος πολίτης· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου παρτηρούμεν ὅτι οὐχὶ τὰ γράμματα καὶ ὁ ὕλικος πλοῦτος, ἀλλ' ἡ ἡθικὴ ἀνατροφή ἀποτελεῖ τὸν ἐκείριον χαρακτῆρα καὶ ἀπὸδειξις ὅτι ἐν αὐτῷ τῷ Κακουργιοδικεῖω τῷ συσταθέντι ἐν Πύργῳ ἔλαβον χώραν σκανδαλώδεις ἀδωώσεις καὶ ἄλλοτε καὶ πρὸ ὀλίγου εἰς δίκας εἰς ὅς ἐκ προνοίας τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς ἔλαβον μέρος ἀποκλειστικῶς οἱ ἐνορκιοὶ ἱατροὶ καὶ δικηγόροι· καὶ δὲν ἐννοοῦμεν μὲν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν κανόνα ἀλλὰ δυστυχῶς ὡς ἔχουσι παρ' ἡμῶν τὰ κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ἦθη καὶ ὁ χωρικός καὶ ὁ ἀπλοὺς πολίτης παρσιύεται ἐπὶ τὸ ὕλικόν συμφέρον, ὁ ἄστος ὁ κατέχων ἀνωτέραν κοινωνικὴν θέσιν παρσιύεται ἀπὸ ἡλλὰ ἐλατήρια, ἂν τὰ ἐλατήρια τῆς πολιτικῆς, ἵτινα μὴ ἐνέχοντα τὸν εἰδεχθῆν χαρακτῆρα τῆς δωροδοκίας, κατισχύουν ἐνδολώτερον καταλήγοντα εἰς τὸ αὐτὸ τέλος. Ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου παρατηροῦμεν ὅτι ὁ συναισθανόμενος τὸ κακὸν τοῦ ἐγκλήματος προσβάλλωντος τὸν συγχωρίον του, οὗτος συναισθάνεται τὰς συνειπίας αὐτοῦ καὶ ὅταν προσβάλλῃ πάντα ἄλλον, ὁ δὲ ἀπαθὴς ἀπάναντι τοῦ προσβαλλομένου ξένου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μεταβάλῃ ἐαυτὸν συμπαθοῦντα ὑπὲρ τοῦ συγχωρίου του, τοῦλάχιστον δὲν θὰ πρόξῃ τοῦτο ἐξ αἰσθημάτων δικαιοσύνης ἀλλ' ἐξ ἄλλων ἐλατηρίων ἢ ἐκ συμπεριφορῆς, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος δὲν εἶναι ὁ ἐκζητούμενος ὑπὸ τῆς Δικαιοσύνης δικαστής, ὡς ἔχει ἡθὴ ὁ περὶ ἐκλογῆς ἐνόρκων θεσμός. Τίς πταίει ἐν ἡ ἐκλογῇ τῶν ἐνόρκων ἦναι ἀτυχής; Ἠταῖον κατὰ πρῶτον λόγον αὐτοὶ οἱ ἐνορκιοὶ καὶ κατὰ δεύτερον λόγον πταίει αὐτῇ ἡ δικαστικὴ ἐξουσία· ὅταν ὁ πρόεδρος τοῦ Πρωτοδικείου ἐξελέγῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα τοῦ ἐνόρκου οὗς συντάσσει ὁ δῆμαρχος μετὰ τοῦ προέδρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὅταν ὁ αὐτὸς πρόεδρος τοῦ Πρωτοδικείου μετὰ τοῦ ἀρχαιότερου πρωτοδίκου (ἀποτελοῦντες τὴν κλεινοσηφίαν) προεδρεύοντος τοῦ νομάρχου τῆς ἐπιτροπείας ταύτης ἐκλέγουν ἐκ τοῦ ἀνωτέρου καταλόγου τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα τοῦ ἐνόρκου ὅστις θὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ Ἐφετεῖον ὅταν τὸ Ἐφετεῖον ἔχη τὸ δικαίωμα νὰ διαγρῶσιν ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρω κα-

ταλόγῳ ἐγγεγραμμένων τοὺς ἡμίσει· ἔπειτα βῆ ἐκ μόνης τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἐξήρτηται ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐνόρκων καὶ ἂν δὲν ἔχωμεν καλοὺς ἐνόρκους δὲν πταίει ὁ Νόμος ἀλλὰ τὰ ὄργανα τοῦ Νόμου.

Ἐξικολουθούμεν τὰ παραδείγματα τῆς ἀτυχίας ἀρίστων Νόμων ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτῶν. Κατὰ εἰδικὸν Νόμον περὶ καθιρηγῶν καὶ διδασκάλων ἀπαγορεύεται ἡ μετὰθεσις αὐτῶν ἐντὸς τοῦ σχολικοῦ ἔτους, ἐν τούτοις οἱ ἐκαστοὶ ὑπουργοὶ ἰσχυρίζοντο τὸν Νόμον ἐρμηνεύοντες ἀπολύουσι τῆς ὑπηρεσίας ὅτινα θέλουν νὰ μεταθέσωσι καὶ εἴτα διορίζουν αὐτὸν ἐκ νέου ἐκεῖ ὅπου ἠθέλουν νὰ τὸν μεταθέσωσι· οὕτω ματαιοῦται ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου ὅστις ἠθελε διὰ τοῦ ἀμεταθέτου νὰ προλάβῃ τὴν ἐν τῆς μεταβολῆς τοῦ προσώπου ἐντὸς τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐπερχομένην ζημίαν εἰς τοὺς μαθητάς. Κατὰ ἕτερον νεώτερον Νόμον κανονίζοντα τὸν χρόνον καὶ τὰς περιπτώσεις τῆς μετὰθεσεως τῶν μελῶν τῶν Πρωτοδικείων καὶ Ἐφετερίων ἡ μετὰθεσις αὐτῶν ἀπὸ ἐνὸς Δικαστηρίου εἰς ἄλλο γίνεται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἀνυούστου κατὰ διετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς α'. Ἀνυούστου 1887, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ αὐτῷ Νόμῳ ἐξαρχέσεων ὡν μία ἐστίν, ἐκείνη κενοῦν θάλασσας ἐντὸς τῆς διετίας, ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς ἐπιτρέπεται ἡ μετὰθεσις ἐνὸς μόνου δικαστοῦ ἐξ ἄλλου Ἐφετερίου ἐκείνῳ πρὸκειται περὶ ἐφέτου, ἡ Πρωτοδικείου ἐκείνῳ πρὸκειται περὶ κενώσεως θέσεως πρωτοδίκου ἢ διατάξις αὐτῇ ἐπέθῃ ἐν τῇ Νόμῳ διὰ τὴν περιπτώσιν κατ' ἡμῶν ἔνεκε θεανότου ἢ προβλεπόμενῳ ἡθέλειν ἐλαττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν ἐνὸς Δικαστηρίου οὕτως ὥστε καθίσταται δυσχερὴς ἡ συγκρότησις τοῦ Δικαστηρίου εἴτε ἄλλως παρακωλύεται ἡ διὰ μόνου τοῦ ὑπολειπομένου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐνέργεια τῆς ὑπηρεσίας ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει ἐπιτρέπη ἡ ἐξ ἄλλου δικαστηρίου, ὅπου ἡ ἐλαττωσις ἐνὸς δικαστοῦ δὲν ἠθελε παρεμβάλλει πρὸςκοιμα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, μετὰθεσις ἐνὸς καὶ μόνου· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα καταστρατηγείται ὁ Νόμος διότι συμπληρῶν ὁ ὑπουργὸς τὴν ἐξ οὐροδῆποτε λόγον κενωθείσαν θέσιν μεταθέτει ἕνα δικαστὴν ἐξ ἄλλου Δικαστηρίου, ἀλλὰ καὶ τούτου τὴν θέσιν συμπληροῦ ὡς κενωθείσαν διὰ τῆς μετὰθέσεως ἄλλου καὶ ἡ ἐκείνου δι' ἄλλου καὶ οὕτω καθέξις, οὕτω δὲ δὲν περιορίζεται μετὰθέταν ἕνα ἐξ ἐκαστοῦ Δικαστηρίου ἀλλὰ κενουμένης νέας θέσεως μεταθέτει καὶ ἕτερον δικαστὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ Δικαστηρίου ἐντὸς τῆς αὐτῆς διετίας καὶ οὕτω ματαιοῦται ὁ σκοπὸς τοῦ Νόμου.

Τὰ ἀνωτέρω ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων, ἢ δύνανται τις νὰ ἐπιταχυνθῇ ἐκ τῆς νομοθεσίας μας, εἰδὼν ὅμως ὅπως πεισθῇ τις ὅτι διὰ

τῆς ἐκαστοῦ μεταβολῆς τῶν κειμένων Νόμων καὶ ἐν τοῖς ἀρίστοις ἐπιτύχωμεν δὲν θέλωμεν κατορθώσῃ ἄλλο εἰμὶ ὅ,τι ἐκείνος ὅστις διαγυρᾷ τὸν ὅδον ἡτλεῖ ἐν τετριμμένῳ πείθῃ. Ἐν Πάτραις τῇ 29 Νομβρίου 1890.

Εὐθ. Καράκαλος.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΙΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Γ.

Λειτουργικὴ καὶ Εἰσαγωγὴ εἰς τὰς ἁγίας Γραφάς.

Τὰ μαθήματα ταῦτα διδάσκονται κατὰ τὸ γ'. γυμνασιακὸν ἔτος. Σκοπὸς τοῦ πρώτου ἐστὶ γενικὴ τις γνῶσις τῆς δημοσίου λατρείας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας πρὸς συνειδητὴν μέθεξιν αὐτῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ οὐχὶ βεβήλως ἢ μυστικῇ ἐξήγησις αὐτῆς, ἢ ἡ ἱερατικὴ διὰ ταύτης τοῦ χριστιανοῦ μόρφωσις. Ταῦτα λέγομεν ἔχοντες ἵπ' ὄψει τὰ δύο ἐν χρήσει Λειτουργικῆς διδασκαλίας καίματα, τὸ τοῦ Ῥωμαίου καὶ τὸ τοῦ Γρ. Παλαμῶ, ὡν τὸ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐστὶ περιλήψις τοῦ τυπικοῦ, τοῦ εὐχολογίου καὶ εὐροτολογίου τῆς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ ἀντιγραφὴ τῶν μυστικωτέρων ἐρμηνευτῶν τοῦ Μεσαίωνα. Αὐτὰ ταῦτα τὰ καίματα ταῦτα, ὡς ἡ πείρα τῆς διδασκαλίας ἀποδείκνυσται, εἰσὶ πάντῃ ἀκατάλληλα πρὸς διδασκαλίαν. Ἐπειδὴ ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας ἀνεπύχθη ἱστορικῶς, διὰ τοῦτο καὶ τὸ τῆς Λειτουργικῆς μάθημα πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ ἐκ τῆς περιγραφῆς τῆς ἱστορικῆς καταστάσεως τῆς λατρείας καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς αὐτῆς ἐρμηνείας. Εἰς τῷ μέρει δικαιοσύνης, κατὰ τὰ τρία συστατικὰ τῆς λατρείας, εἰς ἱεροὺς τόπους (ἱκανῶς), ἱεροὺς καιροὺς (ἑορταί) καὶ ἱερὰς πράξεις (λειτουργίαν), μετὰ ἀρχαιολογικὴν τινα σύνητον εἰσαγωγὴν πρὸς ἐκαστὸν τούτων, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ νὰ γίνῃται ἡ περιγραφὴ τοῦ ναοῦ, ἡ ἀπαρτίθμις τῶν ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀμφίων μετὰ τῆς χρήσεως ἐκαστοῦ καὶ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐξηγήσεως· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἡ διαίρεσις τῶν ἑορτῶν καὶ ἡ ἀπαρτίθμις μετὰ ἀρχαιολογικῆς ἐρμηνείας τῶν δεσποτικῶν μύθων ἢ θεομητορικῶν, νὰ ἐπιπροσέθῃται δὲ καὶ τινα περὶ ἱερῶς ἡμνολογίας καὶ ἐν τῷ τρίτῳ νὰ περιγραφῇ καὶ ἐρμηνεύῃται ἀρχαιολογικῶς τὸ μυστήριον μόνον τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Σκοπὸς τοῦ δευτέρου μαθήματος ἐστὶν ἡ γραμματολογικὴ γνῶσις τῆς θεοπνευμένου τῶν Ἐβραίων φιλολογίας καὶ οὐχὶ ἡ ἱερὰ κριτικὴ· ἡ βίβη τοῦ μαθήματος τούτου μετὰ σύνητον

εἰσαγωγὴν περιλαμβάνουσιν ὀλίγα τινα περὶ θεοπνευστίας καὶ ἐρμηνευτικῆς διαφέρειαι ἢ κατὰ περιόδους ἢ κατ' εἶδη, ὅπερ καὶ τὸ προτιμότερον. Ἐν τοῖς καθ' ἑκάστα βιβλίοις πρόκειται νὰ ἀναφῇται μόνον ὁ συγγραφεύς, ὁ τόπος, ὁ χρόνος τῆς συγγραφῆς καὶ διὰ δύο ἢ τριῶν στίχων τὸ περιεχόμενον, παρελπιζομένης πύσης κρίσεως περὶ γνησιότητος καὶ ἀκεραιότητος αὐτῶν, ὡς βλάβης μᾶλλον ἢ ὠφελείας προξένου. Ἐκζητήσιον ἐστὶ νὰ ἐμβαλλῶνται ἐν τῷ νῷ τοῦ παιδὸς ἀμφιβολίαι, ὡς ἡ γνῶσις ἢ ἡ ἀναίρεσις ἀνῆκε μᾶλλον εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον καὶ οὐχὶ εἰς τὸν κοινωνικόν, εἰς ὃν προσωρισμένοι εἰσὶν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἐξαρχομένων.

Δ.

Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.

Τὸ μάθημα τοῦτο κατὰ τὸ δ'. ἔτος διδασκόμενον, συμπύπτει τῷ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας, κατὰ τὸ αὐτὸ ὡσαύτως ἔτος διδασκόμενης. Ἡ σύγχρονος αὐτῇ διδασκαλίᾳ ἀμφοτέρων τῶν μαθημάτων ἦγαγεν ἡμῶς εἰς μόρφωσιν ἰδίαν περὶ αὐτῆς γνῶσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τοῦ Σωτήρος θεμελιωθεῖσα, ὅφ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐπίψεις, τὴν διδασκαλίαν, τὸ πάλαι τεύμα, τὴν φιλολογίαν, τὴν εὐταξίαν, τὴν λατρείαν καὶ τὸν ἡθικὸν βίον, ὑπὸ τοῦ ἑλλήν. ἔθνους ἀνεπτύχθη, τούτο δὲ ἐν καταστάσει μαρμαροῦ ὑπὸ τὸν ὁμοεικὸν ἡθὴ ζυγὸν διατελοῦν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνεξωπυρήθη, ἀνεβίωσε καὶ ἐν αὐτῇ εὗρε τὴν ἡθικὴν αὐτοῦ δύναμιν, ὅπως ἐπὶ αἰῶνας μεγαλοσυρήσῃ, ἐπειδὴ οἱ τὰ ἐσωτερικῶς ἐμφύλιοι πόλεμοι καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ κατὰ τῶν ἑλλοπίστων θρησκευτικῶν ἔχουσιν ἐλατήριον, ἐπειδὴ ὅλος ὁ μακρὸς βίος τοῦ ἑλλ. ἔθνους ἀπὸ τῆς πρώτης ἀναβιώσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς δευτέρας τῆς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐκκλησιαστικὴν ἔχει χροιάν κατὰ τὰ γράμματα, τὰ ἦθη, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς σχέσεις, ἐπειδὴ αἱ πολιτικαὶ τοῦ ἔθνους τύχαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐρίσκουσι τὴν αἰτίαν αὐτῶν, καὶ ἐν γένει ἐπειδὴ ἡ πολιτικὴ τοῦ ἔθνους ἱστορία διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μόνον δύναται νὰ νοηθῇ, διὰ τοῦτο τὰ δύο ταῦτα μαθήματα πρόκειται νὰ συμπτυχθῶσιν εἰς ἓν, περιλαμβάνον τὸν βίον τοῦ ἑλλ. ἔθνους ὅφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπίψεις ἀπὸ τῆς χριστιανείας μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἀναβιώσεως. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία. Ἱστορία δὲν συμπύπτει ἀκριβῶς πρὸς τὴν πολιτικὴν, ἔχουσα πολλὰς τὰς ἐξοχὰς, διὰ τοῦτο αὐτὰ πρόκειται νὰ οὐκονομῶνται καὶ σημαίνων εἰσαγωγῶν, παραρτημάτων καὶ σημειώσεων, ὡς μέλλομεν κατωτέρω νὰ ἀνακευθόμεν. Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἐσωτερικῶν λόγων,

υπόρχουσι καὶ ἄλλοι ἐξωτερικοί, οὕτως εἰπεῖν, λόγοι, οἱ ὅποιοι ἐπεισαν ἡμῶς περὶ τῆς παραδοχῆς τῆς γνώμης ταύτης. Προῶτον ἡ ἀποφυγὴ τῶν ταυτολογιῶν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς μαθήμασι καὶ ἐπανέληψεν καὶ ἡ οἰκονομία χρόνου μὲς τοῦλάχιστον ὧρας καθ' ἑβδομάδα καὶ μάλιστα μέχρι τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐκτεταμένου τοῦ μαθήματος. Δεύτερον ἡ συνδιαλλαγή, ὥς εἰπεῖν, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς εὐθύνης τοῦ παρελθόντος οὐχὶ εἰς τοῦτο ἢ ἐκείνην μόνον, ἀλλὰ εἰς τὸ συν-αμφοτέρον. Διότι ἀνάγκη μετὰ λύπης νὰ ὁμολογήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ χωρισμὸς οὗτος τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς κατὰ τὸν Μέσαίωνα καὶ ἡ διδασκαλία τῆς πρώτης ὑπὸ ἀνθρώπων οὐδὲ τὴν ἐλάχιστην γνώσιν περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας ἐχόντων, εἰς δὲ τὰς περὶ αὐτῆς κρίσεις αὐτῶν, ἀγνομένων ὑπὸ τῶν καθολικῶν καὶ προτεσταντικῶν συγγραφέων τῶν ἐγγειοδίων των. τῶν φύσει ἐχθρῶν τοῦτων ὅσον τοῦ ἔθνους τοσοῦτο καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὑπὸ ἀνθρώπων ὑλοφρόνων καὶ ἐλευθεριαστῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μόνον δεσποτισμὸν καὶ περιουσιμὸν τῆς φρικτῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπύξεως καὶ τοῦ φυσικοῦ ἐλευθέρου αὐτοῦ βίου διαβλεπόντων, οὐδένα δὲ ἄλλον ὑψηλὸν καὶ σωτήριον σκοπὸν τῆς ἀνθρωπίνης κοινότητος καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἑλλ. ἔθνους, ἡ τοιαύτη, λέγω, καὶ ὑπὸ τοιούτων ἀνθρώπων διδασκαλία ἐπὶ τῇ ἐπιμέλει εἰσέτι ζημίαν, ἀναπορίτως εἰς τὸ σέβας καὶ τὴν ὑποταγὴν τῆς νεολαίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ ἐκκλησιαστικὰ πρῶτα καὶ τὰς ἡθικὰς ἐκκλησιαστικὰς περὶ βίου διατάξεις. Τοῦ καθηγητικοῦ συρμοῦ ἢ μάλλον ἐπιδειξέως συστατικοῦ θεωροῦσιν οἱ σημερινοὶ καθηγητοί, οἱ ξερότεροι οὗτοι κολιοί, ἀρχόμενοι τῆς ἀναπύξεως τοῦ μαθήματος τούτου ἐνώπιον τῆς ἀκάτου νεολαίας, νὰ ἐπιτίθενται ἀπροκαλύπτως κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἢν μονοτονίᾳ ἰσχυροτέρως χαρακτηρίζουσιν, νὰ κομμοσποιοῦσι τοὺς μοναχοὺς, τὴν λατρίαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν αὐτῆς, νὰ ἐμπαίξωσι τοὺς κληρικοὺς τῆς, νὰ χλευάζωσι τὰς συνόδους καὶ τὰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς συζητήσεις, ἐνῶ μὴ μὴ ἀφίστανται εἰς τὴν σωτηριώδη αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἔθνους ἐνέργειαν, ἔνεν τῆς ὁποίας τοῦτο ἐμελλε νὰ μεταβληθῇ εἰς Ῥωμαϊκὸν, ἢ Λατινικὸν ἢ καὶ Μωσαϊτικὸν. Βεβαίως πᾶς τις δὲν ἀρνεῖται, ὅτι πολλὰ δύσπεπτα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀμώμου ταύτης νύμφης τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὑπὸ σαφικῶν καὶ ἀμφοτελῶν ἀνθρώπων, ὑπερρετιμωμένης, δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἐπιδανθάνωμεν οἱ σημερινοὶ ἱστορικοί, ὅτι ἀπὸ τῆς φτωχικῆς σκοπίας τοῦ φθίνοντος 19ου αἰῶνος

ἐπισκοποῦσι τὴν σκοτεινὴν καλούμενον Μ.σ. αἰῶνα, τῆς συγχύσεως ταύτης τῶν ἔθνων, τοῦ πνευματικοῦ κράματος καὶ τῆς καθολικῆς ζυμώσεως, ἣτις ἡπείλει νὰ καταστρέφῃ πᾶσαν ἐθνικὴν ἀντιπαρθεσίαν καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία μόνον οὕτως ἐνεργοῦσα, ὥς ἐνέργησεν, ἡδύνατο νὰ σώσῃ τὸ ἑλλ. ἔθνος ἄλλως τε ἡ ἐκκλησιαστικὴ τότε τοῦ ἔθνους ἡμῶν κατάσταση συγκρινομένη πρὸς τὴν τῶν συγχρόνων ἔθνων, πολλῶ ὑψηλότερον ἴσταται. Ὅπως διδάξοσι λοιπὸν ἀληθῶς βυζαντινὴν ἱστορίαν πρέπει ὥς πρῶτον τῶν κρίσεων αὐτῶν νὰ ἔχωσι τὸ πνεῦμα καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ τὴν πρὸς ἄλλα ἔθνη σύγκρισιν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν ἀγάπην, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ἥς τὸ σέβας πρέπει νὰ ἐμπνέται καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς νεολαίας καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς ἐν τῷ μέλλοντι σωστικῆς ἀνάγκης τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐλευθέρια ταῦτα πνεύματα κατ' οὐδένα τρόπον συγκατατίθενται νὰ περιέλθωσιν εἰς ἐντίφρασιν πρὸς τὸν ἑαυτῶν θεωρητικὸν τε καὶ πρακτικὸν βίον, διὰ τοῦτο ἀνιέμεται νὰ ἀρθῇ ἀπ' αὐτῶν ἡ διδασκαλία τοῦ μαθήματος τούτου, διδάσκοντα δὲ συνημμένον μετὰ τῆς Ἐκκλ. ἱστορίας ὑπὸ τοῦ ἐκείνῃ ἐφοδιδασκάλου.

Ἡ γρηκὴ καὶ ἐνιαία ἰδέα τοῦ συνημμένου μαθήματος δέον νὰ ᾖ ἡ ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ μακράναιος βίου τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ κατανοήσις τῆς μορφώσεως τοῦ σημερινοῦ ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὴν ἐνεργειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐπιδράσιν καὶ ἐπομένως ἡ κατανοήσις τῆς ἀδικροφίας τοῦ παρόντος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος συνεχίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀνάγκης εἰσέτι τῆς Ἐκκλησίας, ἐνιστάσιν τῶν φρονιμημάτων τοῦ πανσλαβίζοντος Φαλμεράνερ καὶ τῶν παρ' ἡμῶν ἐλευθεροφρόνων. Βεβαίως αὖ μὲν ἰδέαι τοῦ Φαλμεράνερ ἐπιστημονικῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν Γερμανῶν ἀνεσκαυμένησαν, ἡ δὲ ἀντεκκλησιαστικὴ κορυφαία τῶν ἐλευθεροφρόνων ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καταδικάζεται, ἐν τούτοις ἡ ὑπὸ τοιούτων πνεύμα σποινὴ τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας κρίνεται εἰσέτι ἀναγκαιότητα ἐν τοῖς ἀνωτέροις παιδευτηρίοις τοῦ πολυγλώσσου ἑλληνισμοῦ τῶν χωρῶν τῆς Θράκης, Μακεδονίας, Ἑπείρου καὶ Μ. Ἀσίας, ἐνθα ἡ σπονδίζουσα ἀλλόγλωσσος νεολαία ἐκ τῆς δεξιᾶς διδασκαλίας τῆς βυζαντινῆς ἰδίᾳ ἱστορίας μέλλει νὰ μάθῃ τὰς ἐν τῷ παρελθόντι αἰτίας τῆς παρουσίας αὐτῆς ἀπουσιώδους ἀπὸ τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ διαφοράς καὶ τὴν ἱστορικὴν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ ἔθνος ἐνεργείαν, ὅτι κραυγαλέως ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ ἐθνικῇ τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐνότητι, μὴ δελεάζεται εὐκόλως ὑπὸ τῆς πλήρης διασκευομένης ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν προπαγανδῶν. Ἡ ὑπὸ τοιούτων πνεύμα, δι'

ὅλων τῶν λεπτομερειῶν αὐτῆς διήκον, σπουδαζομένη βυζαντινὴ ἱστορία, ἐξηγοῦσα διὰ τοῦ παρελθόντος τὸ ὑπ' ἀοριστίας καλυπτόμενον παρὸν τοῦ πολυγλώσσου πληθυσμοῦ τῶν χωρῶν ταύτων, ἡδύνατο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ἔθνη αὐτοῦ μέλλον καὶ τὴν εἰς τὴν ἑλλ. ἐκκλησίαν ὑποταγὴν.

Τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ μαθήματος μέλλει νὰ ἀποτελέσῃ περιληπτικώτερον ἱστορία τοῦτο μὲν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, τοῦτο δὲ τοῦ ἑλλ. ἔθνους ἀπὸ τῆς ὁμοεικῆς ὑποδουλώσεως αὐτοῦ μέχρι τοῦ αὐτοῦ χρόνου. Ἐνταῦθα ἐφοῦ τονισθῇ ἡ ἡθικὴ κατέπαισις τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ, πρέπει νὰ ἐξαφρονται εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπ' αὐτοῦ παραδοχῆς τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἣτις ἐπιδράσασα αὐτὸν ἡθικῶς, προπαρασκευάσει τὴν πολιτικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀναβίωσιν. Μετὰ ταῦτα διαιτυποῦται ἡ διαίρεσις τοῦ ὅλου μαθήματος, διαιρουμένου φρονικῶς εἰς 7 περιόδους ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἡ α'. διήκουσα ἀπὸ τῆς μοναρχίας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μέχρι Ζήνωνος τοῦ Ἰσαύρου, ἡτοι τῆς χειραφετήσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀπὸ τοῦ Δυτικοῦ ὁμοεικῆς κράτους (323—475 μ. Χ.), περιλαμβάνει τὴν συνέχισιν τῆς ὁμοεικῆς κυριαρχίας ὑποκαταπομένης ἡδὴ ὑπὸ τοῦ ἀναβιοῦτος ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς ὑπὸ τὴν ἀέρεσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τείνοντος νὰ ἐξελληνίσῃ τὴν πολιτείαν καὶ ἀποσπῇ ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς καὶ ὁμοεικῆς δύσεως. Ἡ β'. διήκουσα ἀπὸ τῆς βασιλείας Ζήνωνος τοῦ Ἰσαύρου, ἡτοι τῆς ἀδυνατοῦς τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους μέχρι τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου (475—717 μ. Χ.) περιλαμβάνει τοὺς ἐργῶνας τοῦ αὐθιγὰς ἡδὴ ἑλλ. Ἀνατολῆς κράτους πρὸς ἀφομοίωσιν διὰ τοῦ ἑλλ. χριστιανισμοῦ τῶν βαρβάρων φύλων, τὰ ὅποια μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης εἰσέφρουσαν ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτοῦ. Ἡ γ'. διήκουσα ἀπὸ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου μέχρι τοῦ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ (717—1057 μ. Χ.) περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Ἰσαύρων καὶ Μακεδόνων, χαρακτηριζομένης ἐκείνης μὲν διὰ τῶν ἐσωτερικῶν πολέμων τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐνθα τῶν ἀκρίων καὶ ἀστόχως ἐφαρμοσθέντων ὑπὸ τῆς τελευταίας μεταρρυθμίσεων τοῦ θρησκευτικοῦ βίου, ταύτης δὲ διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν πολέμων τῆς ἑλλ. Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Δύσιν. Ἡ δ'. διήκουσα ἀπὸ Ἰσακίου τοῦ Κομνηνοῦ μέχρι τῆς καταλύσεως τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ τῶν Λατίνων (1057—1204 μ. Χ.) περιλαμβάνει τὴν ἱστορίαν τοῦ βυζαντινοῦ ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῆς δυναστείας τῶν Κο-

μνηνῶν, χαρακτηριζομένης διὰ τῆς ἐχθρικῆς σχέσεως τῆς Δύσεως πρὸς τὴν Ἀνατολὴν καὶ τῆς προόδου τῆς ἀρξαμένης ἐπὶ τῆς προηγούμενης δυναστείας ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων. Ἡ ε'. διήκουσα ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ τῶν Λατίνων μέχρι τῆς δευτέρας αὐτοῦ καταλύσεως ὑπὸ τῶν Τούρκων (1204—1453 μ. Χ.) περιλαμβάνει τὴν ὑπερέξηκονταετὴ λατινοκρατίαν, ἐν ᾗ ἡς ἔσωσε καὶ πάλιν ἡ Ἐκκλησία τὸν ἑλληνισμόν, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς δυναστείας τῶν Παλαιολόγων, οἵτινες ἐν τῷ μεταξὺ ἀνορθώσαντες τὴν αὐτονομίαν τοῦ κράτους ἐκυβέρνησαν μέχρι τῆς καταλύσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ ζ'. διήκουσα ἀπὸ τῆς ἐλώσεως τῆς Κων/πόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς πολέμων τῆς Ῥωσσίας πρὸς τὴν Τουρκίαν (1453—1700 μ. Χ.) περιλαμβάνει τὴν πολιτικὴν ὑποδουλίαν καὶ τὴν πνευματικὴν κατέπαισιν τοῦ ἑλλ. ἔθνους, περιφανεῶς δὲ ἀποδείκνυσιν τὴν προστατευτικὴν ἐνέργειαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ μονοτονίᾳ θανατικῶν ἑλλ. ἔθνος. Ἡ ζ'. διήκουσα ἀπὸ τοῦ 1700 μ. Χ. μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος περιλαμβάνει τὴν ἀρξαμένην ἡδὴ πνευματικὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ ἑλλ. ἔθνους, ὅπερ ἐκπορεύεται ἀπὸ τῆς ἀναβιώσεως τῶν Ῥωσσο-Τουρκικῶν πολέμων καὶ ἀναρριπισθῆν ὑπὸ τῶν ἰδεῶν τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασεως διὰ ἡ αἰκῶν ἀγώνων προέβη εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτοῦ κοινότητι, χρησιμεύσασα ὡς κέντρον τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ὅλου ἑλληνισμοῦ. Ἡ τελευταία αὕτη περίοδος ἐκτεταμένη μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν περιλαμβάνει τὴν τροπὴν τῶν σχέσεων τοῦ Σλαβισμοῦ πρὸς τὸ ἑλλ. ἔθνος ἐπὶ τὸ δυσμενέστερον, ὅν ἡ ἱστορία δύναιται νὰ φωτίσῃ τὴν νεολαίαν περὶ τοῦ παρόντος αὐτῆς πολιτικοῦ καθεστώτος καὶ νὰ ὁρίσῃ τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐνέργειαν ταύτης. Ἐκτός δὲ τούτων ἡ τελευταία αὕτη περίοδος ἀποδείκνυσιν πρὸ πάντων τὴν ἀναπύρεσιν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς πνευματικὴν καὶ πολιτικὴν τοῦ ἔθνους ἀναβίωσιν καὶ περιφρούρησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν λυσσασθῶν αὐτοῦ πολέμων, οἵτινες διὰ τοῦτο δὴ ἐν τῷ πολέμῳ αὐτῶν κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὴν ἑλλ. Ἐκκλησίαν πρῶτα προσβάλλουσιν. Ἐν τῇ λεπτομερεί τῶν περιόδων ἐκθέσει ἐκτίθενται ἀναμὲν τὰ τε πολιτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα, οἷον τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῶν αἰρέσεων ὡς στενὴν ἔχοντα πρὸς ἄλληλα σχέσιν, ἐν ἰδιαιτέροις δὲ παραγράφῃς ὁ πνευματικὸς καὶ ἡθικὸς τοῦ ἔθνους βίος μέχρι τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅστις αὐστηρῶς ἐξεταζόμενος ἔστιν ἐκκλησιαστικὸς, ἐν σημειώσεσι δὲ καὶ παραρτήμασι ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἄλλους ἔθνεσι συνοπτει-

κώτατα, ήτις συμπληροῦνται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς μεσαιωνικῆς καὶ τῆς νεωτέρας τῶν δυτικῶν ἐθνῶν ιστορίας.

Ἡ σύμπηξις αὕτη τῆς διδασκαλίας τῶν δύο μαθημάτων ἔχει μὲν τὴν ἐλάχιστον κατὰ στρέφει τὴν αὐτοτέλειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας, ἐν τοῦτοις κέκτηται τὸ μέγιστον προσέτιμα, ὅτι παρέχει τῇ μαθητευομένῃ νεολαίᾳ τὸν ἀληθῆ χαρακτήρα τῆς βυζαντινῆς ιστορίας, καταδείκνυσιν τὴν σωστικὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐνέργειαν ἐν τῷ παρόντι καὶ παρελθόντι τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ διασώζει οὕτω τὸ πρὸς αὐτὴν σέβας καὶ τὴν ἐντίθειαν, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀπαλλάσσει τὸ μᾶθημα τῆς ἐκκλησι. ιστορίας ἀπὸ τῆς προκαταλήψεως τοῦ παπαδικοῦ μαθηματος, ἢν αὐτοὶ πολλὰκις οἱ διδάσκαλοι ἐμπνέουσι τοῖς μαθηταῖς.

Σπ. Γζελέπης

ΤΙ ΘΑ ΕΞΕΤΗΡΕΤΗΚΗ ΜΕΤΑΛΛΟΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ».

Εἰς τῇ ἐκείνων οἵτινες εὐχαρίστως ἐχαίρουσαν τὴν ἐμφάνειν τῆς «Ἀναπλάσεως» καὶ ἐπαρότρυνον τὸν ἐννοφελῆ σκοπὸν τοῦ δημοῦ Συλλόγου εἶνε καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας. Οὐδ' ἔκπεσα ἔκτοτε ἀναγνωσκῶν ἀπλῆστως τὴν «Ἀναπλάσιν» καὶ ἄλλοις συνιστῶν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς. Εἶνε, λέγω, ἡ «Ἀναπλάσις» περιοδικὸν τοιοῦτο, τὸ ὁποῖον πρέπει ν' ἀναγνωσθῇ μετ' ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς ὅπῃ τοῦ κληρικῶ καὶ ὑπὸ τοῦ λαϊκοῦ, ἀπὸ τε τοῦ ὀλιγομαθοῦς καὶ ὑπὸ τοῦ λογιωτέρου, ὑπὸ τε τοῦ θεολόγου καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐπιστημόνων. Διότι ὁ σκοπὸς τοῦ περιοδικοῦ τούτου συγγράμματος καὶ τοῦ ὁμοτίμου Συλλόγου ἀποβλέπει εἰς πρῶτον περὶ τοῦ ὁποῖου ὀφείλει νὰ ἐνδιαφρόνηται πρὸς ἑλλην καὶ ὡς χριστιανὸς καὶ ὡς πολίτης καὶ ὡς πατριώτης. Παῖον δὲ εἶνε τὸ πρῶτον τοῦτο; Ἡ ἐπὶ δειξις τῆς χριστιανικῆς ἐληθείας κατ' ἐκείνων οἵτινες τὴν διαμριβετητοῦν καὶ ἡ ἐπαρρηγή τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς θρησκευτικότητος καὶ ἡθικότητος, ἐφ' ἣς ἀπομακρύνουσι αὐτὴν καθ' ἐκάστην ἀντιθροσκεινικὰ θεωρεῖται, ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων ἐνσπεριόμενα εἰς τὸ ἀνυπότακτον πνεῦμα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ἐκδοῖται ὁ Βύχνης τὸ πασίγνωστον ἐκεῖνο σύγγραμμα καί, ἵνα μὴ μένῃ ἔρρωστον καὶ εἰς τοὺς ἑλληνας μεταφράζει αὐτὸ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἑλληνιστὶς ἄλλ' ὁ νομομαθὴς κ. Γ. Σκαλτσούνης ἐκπὶ τῶν ἡδὴ ἐκδοθέντων εἰς τὴν μελέτην τῆς θρησκείας καὶ ἐπιστήμης καὶ παρατηρῶν μετὰ πόνου καρδίας τὰ κοινωνικά καὶ ἔθνηκα ἐρεῖς, τὰ ὅποια προεκάλεσεν ἐν τῇ ἑλλάδι ἡ εἰσγρηγὴ καὶ διὰ

δοσις τῶν ὀλιστικῶν θεωριῶν, ἐξέδοτο δίκην ἀπαντήσεως ἐμμέσου εἰς τὴν ὕλην καὶ δύναμιν τοῦ διασήμεν ὀλιστικοῦ Βύχνης τὴν «Θρησκείαν καὶ Ἐπιστήμην» αὐτοῦ, ὅπερ ἔπραξε νὰ χορηγήσῃ καὶ ἄλλιστον ἐρῶν καὶ τῆς φρονήσεως νεολαίας. Ἐκδοῖται καὶ ὁ ἑτερος ἱερός ἡμῶν τὰς παραδοξολογίας τῶν «Ψυχώσεων», τὰς ὁποίας τόσον ἐξύμνησαν ἀβασανίστως ὁ Ἑλληνικὸς τόπος, καὶ ὁ κ. Σκαλτσούνης πάλιν δημοσιεύει ἐν τῇ «Ἀναπλάσει» τὰς «Ψυχολογικὰς ἀντιθέσεις», διὰ τῶν ὁποίων διασφηνίζονται πιστικώτατα τὰ ὅπῃ τοῦ συγγραφέως τῶν «Ψυχώσεων» παραμορφούμενα καὶ παρανοούμενα ἀνθρωπολογικὰ ζητήματα.

Εἶνε, λέγει ὁ κ. Σκαλτσούνης, φίλοι ὁμοθυμῶν ψεῦδος, ὅτι πάντες οἱ Ἑθνοπαῖοι ἐπιστήμονες ἀσπάζονται τὰς ὀλιστικὰς θεωρίας τοῦ Βύχνης, ἢ ὅτι συμφωνοῦνται τὰς φαντασιοπληξίας τοῦ Jules Soury. Ἐρῶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸν ζῶ ἐν τῇ σοφῇ Ἑθνοπῇ, καὶ ἴσως δὲν ἐξέρχεται εἰς φῶς ἐπιστημονικὸν σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ διεξέλθῃ ἄπαξ, οἷς καὶ πολλοίς. Ἀπευρίθην οὐκ ἐπιθυμῶν τοῦ πολυαρέχου πολιτικοῦ βίου, εἰς ὃν ἡ ὁμόφωνος ψήφος τῆς ἰδιαιτέρας μου πατρίδος μ' ἐκάλεε πρὸ τινῶν ἐκτὸν, ἵνα δυνήθῃ νὰ ἐπιδοθῇ ἀνέτως εἰς τὴν μελέτην τῶν ζητημάτων. Ἐπειτα ἐπασχολοῦσιν ἐπὶ τινῶν ἐκτὸν τὰς νεωτέρας κοινωνίας. Τί λοιπὸν ἀφορῶνται ὁ κ. Σκαλτσούνης κατὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην ἐκδρομὴν εἰς τὰς χώρας τῶν νεωτέρων ἐπιστημῶν; Οἱ κριτικαὶ, λέγει, τῶν ἐπιστημῶν λήθουσι τὰ κοσμολογικὰ καὶ ἀνθρωπολογικὰ προβλήματα οὐχὶ ἐντελῶς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ πολλὰκις οἱ αὐτοὶ εἶνε ἔργον θρησκευτικοῦ ἀποκαλυπτικῆς ἐδσεβείας πρὸ τοῦ ἀνόμικτος τοῦ ὑπερτίτου Ὀντος. Εἶδον, λέγει, τὸν περιώδημον Κέπλερον εὐλογοῦντα μετὰ τοῦ Ἀββὶδ ἐνθουσιαστικῶς τὸν Ἀμμοσφῶν καὶ θαυμάζοντα μετὰ τοῦ Παύλου, καὶ τοῦ κρηνητάνικτος τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν σοφίαν τῶν θείων ἔργων. Εἶδον τὸν Φραγκλίον ἐπικαλοῦμενον θεομῶς τὸν Θεὸν ὅπως χορηγήσῃ αὐτῷ σύνεσιν καὶ ἐνίσχυσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Εἶδον τὸν Ἀμπέρ ἀποστηθίζοντα τὴν Ἱερ. Γρηγορίν. Εἶδον τὸν Κοπέρνικον εἰσερχόμενον εἰς τὸν ναὸν ὅπως ἐπικαλεσθῇ τὸν Ἰωάννην φωτισμὸν. Εἶδον ἱερούς σπουδαίους διαμαρτυρομένους ἐπιστήμους κατὰ τῶν ὀλιστικῶν θεωριῶν. Εἶδον νομικοὺς φιλοσοφοῦντας χριστιανικώτατα ἐπὶ τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶδον μεγάλους πολιτικοὺς ἡρώδας ἀρχαιοτέρους τε καὶ νεωτέρους ὑπερπολυγραφούμενους τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἶδον ἐμβριθεῖς ἐπιστήμονας ὁμολογοῦντας πανηγυρικῶς τὴν συμφωνίαν θρησκείας καὶ ἐπιστήμης. Εἶδον τίλους καὶ αὐτοὺς τοὺς συστηματικῶς ἐχθροὺς τῆς θρησκείας ἐπικαλοῦμενους πολ-

λίους αὐτὴν. Ἐπειτα δὲ καὶ ἕκαστος παρατηρεῖ ἐπισταμένως τὴν ιστορίαν τοῦ κόσμου μελετῶν, ὅτι ἀδύνατον νὰ εὐδοκίμησῃ κοινωνία ἀνθρώπων ἄνευ θρησκείας, κακοποιήσεως τὰς σχέσεις τῶν πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐμπνεύσεως τὴν ἀληθῆ φιλοπατρίαν καὶ τὸν ἡρωισμόν ἐν τοῖς πεδίοις τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου.

Τοιαῦτά τινα λέγω καὶ ἐμβάλλω εἰς τὸ στόμα τοῦ κ. Σκαλτσούνη συνιστῶν τὴν «Ἀναπλάσιν» καὶ τοὺς συντάκτας αὐτῆς. Τὴν ἑαυτῷ ὕσαν δύναμιν, φρονῶν ὅτι εἶνε ἄξια παρὰ συστάσεως καὶ μεζήρους διαδόσεως παρὰ τε τοῖς λογιωτέροις καὶ ταῖς οἰκογενείαις. Ἡ «Ἀναπλάσις» ὑπὸ σοφῶν συντακτῶν ἐκδομένη παρέχει πάντοτε καθαρὰν ἰθικοθροσκεινικὴν τροφήν, δυναμένην νὰ στηρίξῃ πολλῶν χριστιανῶν τοὺς ἀσθενεῖς πόδας ἐν τῇ πολυπόρῳ ὁδῷ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἡθικῆς. Μάλιστα τοῦ κ. Σκαλτσούνη τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα ἔκιν ἦτο δυνατόν νὰ συντάσσονται ἐκποῦστρα ὥστε νὰ γίνωνται καταληπτότερα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς μετριοτέρους παιδεύσεως τυχεύοντας νὰ καθίστανον τὸ περιοδικὸν κοινωφελέστερον.

Μετὰ λύπης ὅμως παρατηρεῖ τις, ὅτι πλεῖστον μέρος τῆς λογίης ἡμῶν τάξεως διέκνεται ἀδιαφρόως ἢ δυσμενῶς πρὸς πᾶν ὅτι φέρει χαρακτήρα θροσκεινικὸν καὶ ἡθικόν. Ὁ περὶ θροσκεινίας λόγος προκίλει τὸ μείδιμα τῆς εἰρωνίας καὶ τοῦ μορφωμοῦ εἰς τὴν χεῖλη καὶ τὸ πρὸς ὅσον τοῦ λογιωτάτου μας αἱ δὲ περὶ ἡθικῆς κρίσεις πολλῶν ἐκ τῶν λογίων καὶ τῶν ἐπιστημόνων μας εἶνε πολλὰκις τερατώδεις, ὅπως ἀντιστρατευόμενοι πρὸς τὰς κοινὰς παραδεδομένους ἀρχάς. Εἶνε ζήτημα, ἴκονσα νὰ λέγωσιν, ἐν πρῶτῃ νὰ ὀνομάσῃ τις ἀνηθικότητα τὴν διαφθοράν. Ἀπέναντι τῶν σκιωτημάτων τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ὁρμῶν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν ἔχει ν' ἀντιτάξῃ ὅπλον ἀνυπερβλήτου οὔσης τῆς δυνάμεως τῆς φύσεως, ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ὑποχωρήσῃ ὁ ἔργον τῆς ἀρετῆς εἶνε μάταιον. Ἄλλως τε πρὸς τί ἡ ἀρετὴ; τί δὲ εἶνε ἀρετὴ; καὶ τί κακία; λέξεις κεναί.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ «Ἀναπλάσις» κηρύττει: Ἄνδρες ἑλληνας, στήκατε ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων ὑμῶν, κρατεῖτε τὰς παραδόσεις τοῦ ἐνδόξου ὑμῶν ἔθνους καὶ μὴ ἐκθαμβεῖσθε πρὸ τῶν ἀσεβῶν κηρυγμάτων τῆς ἐπιπολαίου παιδείας καὶ ἐπιστήμης, ἢ φροῦτα ὅπως νεολαία τῶν καθ' ἡμᾶς γυμνασίων καὶ τοῦ Ἑθν. πανεπιστημίου καὶ ἐν γένει ἡ λογία καὶ ἀνεπτυγμένη τάξις τοῦ ἔθνους ἡμῶν σκανδαλίζει τῶν ἀπλουστερῶν τὰς συνειδήσεις διὰ τοῦ ἀντιθροσκεινικοῦ αὐτῶν παραδείγματος ἐφ' ὅσον, λέγω, συμβαίνει ἡ ἀντιθέσις αὕτη τῶν λογιωτέρων, ἢ διδασκαλία τῆς «Ἀναπλάσεως» κινδυνεύει

νὰ λάβῃ τὴν τύχην τοῦ σπόρου, ὅστις ἔπεσεν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ταῖς ἀκάνθαις καὶ τῇ πετρώδει γῇ. Διότι γνωστὸν εἶνε πόσον σκανδαλωδὸς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν συνειδήσεων τῶν ἀπλουστερῶν ἢ ἀνωτέρων ἡμῶν παιδεύσεως. Τὴν ταῦτάς μετὰ τῆς ἀθροσκεινίας καὶ ἀπιστίας, ἴσως ἐν μέρει δικαίως. Ἄν δὲ ἀποστέλλῃ ὁ γονεὺς τὸ τέκνον του εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἀνώτατον ἡμῶν ἐκπαιδευτήριον, τὸ ἀποστέλλει μόνον καὶ μόνον διὰ τὸ μέλλον ἐντεῦθεν νὰ προκύβῃ μείζον ὀλικὸν συμφέρον διότι ὅλγοι ἴσως ἐκ τῶν γονέων ἀποβλέπουσι καὶ εἰς τὸ ἡθικόν τοῦλάχιστον οἱ πλείστοι τὸ γνωρίζουν ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ἀποστέλλοντες τὰ τέκνα των εἰς τὸ πανεπιστήμιον πρὸ πάντων χριστιανῶν, μέλλουσι νὰ τὰ ἀποδεχθῶσι ψυχροὺς καὶ ἀδιαφρόους πρὸς τὴν θροσκειν καὶ ἴτερον αὐστηροὺς πρὸς τὴν ἡθικὴν. Εἶνε γεγονός τοῦτο δὲν διαβάλλονται οὔτε οἱ γονεῖς οὔτε οἱ διδάσκαλοι εἶνε γεγονός ὅτι ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας καὶ πρὸ τῆς φρονήσεως νεολαίας ἐρρίφθη ὁ λίθος τῆς ἀρνήσεως κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ συνεστάθησαν αἱ ὀλικαὶ θεωρίαι.

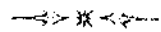
Τί ποιητὸν λοιπὸν πρὸς μείζονα ἐπιτυχίαν ἐν ταῖς ἐνεργείαις τῆς «Ἀναπλάσεως»; Ἰδοὺ τί ἐρωτῶ. Ἰδοὺ τί πρέπει νὰ συζητηθῇ. Ἰδοὺ τί πρέπει νὰ μελετήσῃ ἐπισταμένως ἡ συνταξις τῆς «Ἀναπλάσεως». Ἀνάγκη νὰ γνωσθῇ δι' ὅλου τοῦ ἐπιστημοτέρου τρόπου ὅτι θροσκέα καὶ παιδεία δὲν συγκροτοῦνται πρὸς ἀλλήλας, εἰμὴ ὅταν ἡ δευτέρα ἦτο ψευδὴς καὶ ἐπιπόλαιος. Ἀνάγκη νὰ γνωσθῇ ὅτι τὰ γυμνάσια καὶ τὸ πανεπιστήμιον εἶνε ἀκροπόλεις σκοποῦσαι τὴν φρονήσιν τῆς θροσκεινίας καὶ τῆς ἡθικῆς ὅτι δηλ. ταῦτα εἶνε σχολεῖα τῆς θροσκεινίας καὶ ἡθικῆς μορφώσεως τῆς νεολαίας, σχολεῖα ὅπου διδάσκονται οἱ νεοὶ πῶς δύναται ν' ἀποβῶσι καὶ καλοὶ χριστιανοὶ καὶ καλοὶ πολῖται, καὶ καλοὶ οἰκογενεάρχαι, καὶ καλοὶ πατριῶται. Ἀνάγκη, λέγω, νὰ συστηθῇ ἐρμολῶς εἰς πάντας τοὺς διδασκάλους καὶ καθηγητὰς ἕκτα προσοχὴ καὶ περισκέψις ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάντων τῶν παιδαγωγικῶν αὐτῶν καθηκόντων καὶ νὰ ἐξορκισθῶσιν ἐν ὀνόματι τοῦ ἱερωτέρου αὐτῶν ἀντικειμένου ὅπως ἀπέχωνται τοῦ λοιποῦ ἐπιμελῶς παντὸς κατὰ τῆς θροσκεινίας καὶ τῆς ἡθικῆς ὑπαιτινμοῦ, τείνοντος νὰ σκανδαλίσῃ τὴν θροσκεινικὴν καὶ ἡθικὴν συνειδήσιν τῆς ἀσθηρῶς νεότητος, οἱ δὲ θεολογοῦντες νὰ συνεισενέγκωσι καὶ αὐτοὶ τὸν ὀβολὸν τῶν γνώσεων αὐτῶν πρὸς συχνοτέραν ἐκδοσιν καὶ εὐρυτέραν διάδοσιν τῆς «Ἀναπλάσεως».

Φρονῶ πεποιθὸς ὅτι τὸ τοιοῦτον ἐπιτυχανόμενον θὰ ἦτο συνελεστικώτατον ὅπερ τοῦ σκοπομένου ἔργου τῆς «Ἀναπλάσεως», ὅπερ ἔπραξε νὰ καταστῇ ἔργον κύριον τῆς Ἐκκλη-

σίας καὶ τῆς Πολιτείας καὶ τοῦ ἔθνους. Τὸ παρῶν δὲ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐκκλησιῶν, πολιτειῶν καὶ ἔθνων, πρέπει πλέον νὰ ἐξεγείρη καὶ ἡμῶν τὸν ζῆλον τῆς μιμήσεως. Ἐξ αὐτῆς τῆς «Ἀναπλάσεως» μανθάνει ὁ Ἕλλην πῶς ἐργάζονται οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ ὅπως πολλὰ δαπανῶσι πρὸς προσηλυτισμὸν αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς δὲν ἐσκέφθημεν ἀκόμη σπουδαίως περὶ ἡμῶν αὐτῶν!

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὴν «Ἀναπλάσιν» υἱοθέτησεν ὁ θεοστέφους πρωτοεργάτης τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐτίμησε δὲ καὶ ὁ ἀγαπῆτος Λαὸς τοῦ Ἑλλην. ἔθνους, ἐχειροκρίσας δὲ εὐδοκῶν τὸ Πανελλήνιον ἄλλ' εἰσέτι χρῆζει αὐτῇ ἀναποφέντως τῶν ἐξῆς πραγμάτων: προθύμου καὶ ἀνελλιπούς καταβολῆς τῶν ἐτησίων συνδρομῶν ἐκ μέρους τῶν ἀναγνωστῶν, γενναίας τιμῆς συνεισφορᾶς ἐκ μέρους τῶν πολυταλέντων ὁμογενῶν, προθύμου συνεργασίας ἐκ μέρους τῶν λογίων καὶ ἐπιστημόνων καὶ πρὸ πάντων τῆς συμπράξεως τῶν σχολείων μικρῶν καὶ μεγάλων καὶ τῶν διδασκάλων ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων καὶ τῆς φοιτήσεως νεολαίας διὰ τοῦ θεωρητικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτῶν παραδείγματος, οὗτοις ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις εἶνε μεγαλειότερα καὶ τῆς ἐπιστημονικωτέρας περὶ θεωρητικῆς καὶ ἠθικῆς διατριβῆς.

Χ. Ἱ. Τραπεζάκης.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Ἡ εὐγνωμοσύνη ἀμειβομένη. Ἰουλιανός.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἦτο υἱὸς πτωχοῦ ξυλουργοῦ, ὅστις ἀποθνήσκων, κατέλειπε αὐτὸν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ εἰς ἐσχάτην ταλαιπωρίαν. Πλοῦτός τις ἄνθρωπος, ὀνομαζόμενος Δούλας, εὐσπλαγγισθὲν τὸν πτωχὸν ὄφρα δὲν καὶ παρέλαβεν αὐτὸν ὡς αἰκότροφον, ὅπως διδάσῃ τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Ὅτε ὁ Ἰουλιανὸς ἐφθασεν εἰς τὸ δεκάτον ἔκτον τῆς ἡλικίας ἔτος, ὁ κύριος Δούλας προσέειπεν αὐτὸν καὶ δίδων βαλάντιον, εἶπεν· «Ἰουλιανέ, μέχρι τοῦδε προσεφρόνεις καλῶς. Ἀπᾶσα ἡ κοινωνία μοι ὠμίλησε περὶ σοῦ μετ' ἐπαίνων· ἐξακολούθει ἰδοὺ ποσότης μικρὰ χρημάτων, ἣν δίδω σοι ὅπως περιηγηθῇς τὴν Γαλιίαν. Πρέπει νὰ ταξιδεύσῃς διὰ νὰ τελειοποιηθῇς εἰς τὸ ἐπὶ γράμματα σου. Χαῖρε! ἐπᾶνελθε τίμιος ἄνθρωπος, ἔαν θέλῃς νὰ καταστῇς ἡμέραν τινὰ εὐτυχίης· διότι δὲν ὑπάρχει εὐτυχία εἰμὴ διὰ τοῦς τιμίους ἀνθρώπους».

Ὁ Ἰουλιανὸς ἔλαυνε πολλὰ ἀποχωροῦμενος τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ· ἐπειτα ἐταξίδευσεν ἐπὶ πέντε ἔτη, ἀείποτε ἐργαζόμενος μεθ' ὅλων

τῶν δυνάμεων του, πανταχοῦ προσφερόμενος λίαν καλῶς· κατόπιν ἐπεθύμησε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γενέθλιον αὐτοῦ γῆν· ἀνυπομένει νὰ ἐπανέλθῃ τοῦς τόπους ὅπου εἶχε διέλθῃ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, ἀνυπομένει πρὸ πάντων νὰ ἐπανέλθῃ τὸν εὐεργέτην του.

Ἀλλ' ὅποια ὑπῆρξεν ἡ θλίψις του, ὅτε ἀφῆκετο εἰς τὸ χωρίον του! Ἐπληροφόρηθη ὅτι ὁ κύριος Δούλας πρὸ ὀλίγου ἀπέθανε σχεδὸν αἰφνιδίως.

Ὁ Ἰουλιανὸς κατεβλήθη ὑπὸ πένθους ὑπερβολικοῦ. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας κατέστη ἀνικητος νὰ πρᾶτῃ ἄλλο τι εἰμὴ νὰ θορυβῇ. Μετὰ ταῦτα ἤρρισε νὰ ἐργάζηται. Οὐδὲν εἶχεν ἄλλ' ἐπειδὴ κατέστη ἐπιτηδεύς εἰς τὸ ἐπὶ γράμματα του, προθύμως ἀνέβηκεν εἰς αὐτὸν ἐργασίας. Συνηθισμῶς εἰς τὴν οἰκονομίαν, κατόκησεν εἰς μικρὸν ὑπόγειον, ἔως οὗ ἡ ἐργασία αὐτοῦ τῷ ἥθει ἐπιτρέψει νὰ ἐνοικισθῇ καλλίτερον.

Ἀφ' οὗ παρήλθον ὀλίγα ἡμέραι, ἔμαθεν ὅτι οἱ κληρονόμοι τοῦ κυρίου Δούλας, πρὸ μικροῦ ἐφθασαν καὶ ἐπώλουν πάντα τὰ ἔπιπλα, τὰ ὅποια τῷ ἄνθρωπῳ. Ὁ Ἰουλιανὸς ὑπῆρξεν εἰς τὴν πώλησιν ταύτην, οὐχὶ ἐκ πειραστικῆς, ἀλλ' ἵνα ἐπανέλθῃ τὸν τόπον, ὅπου κατόκησεν ὁ εὐεργέτης του. Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον, ἡ καρδιά του συνεβλήθη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐβράχυσαν ἐκ θαυμάσιου.

Ἀνέσας εἰς τὴν ὁδὸν του προσεβόη ἡ ἀνιχνεύουσα, ὅτε εἶδε κατὰ ἀνέμῳ καὶ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ κυρίου Δούλας πωλοῦντας ἕκαστα τὰ ἔπιπλα θείου, ὅστις τόσον καλῶς ὑπῆρξεν εἰς αὐτοῦς. «Ἀχ! ἔλεγον, ἔξω ἤμην εἰς τὴν θέσιν των, θὰ ἐφύλιετον ἕκαστα ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην του!

Ἐτοιμάζετο νὰ ἀπέλθῃ, ὅτε ἤκουσε νὰ φωνάζωσι «πρὸς τρία φράγκα ἡ εἰκόνα». Ὅποια δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἀνιχνεύουσα του! ἦτο ἡ προσωπογραφία τοῦ εὐεργέτου του.

Ἐξ τὴν θέαν ταύτην ἡ καρδιά αὐτοῦ ἐπύγη. «Ἀχ! οἱ ἀχάριστοι! ἀνέκραξεν, πωλοῦσι τὴν εἰκόνα τοῦ θείου των!... Καλῶς! θὰ τὴν ἀγοράσω ἐγὼ» ἡ εἰκὼν ἐνθρόνισται, ὅστις τόσον μὲ εὐεργέτησε, δὲν θὰ περιπέσῃ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων».

Ὁ Ἰουλιανὸς κατεῖχεν τὸ ὅλον πέντε μόνον φράγκα· τὰ προσέφερε καὶ ἡ εἰκὼν τῷ παρῶν.

Ἀπέσπασεν αὐτὴν μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ἄν ἡδύνατο νὰ παύσῃ νὰ ἀσπάζεται αὐτὸ τὸ στόμα, ὅπερ τοιαύτης τῷ εἶχε προσμεριδιάσει μετ' ἀγαθότητος καὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς, αἵτινες τοσάκις ἠνοιξαν διὰ νὰ τὸν βοηθήσωσιν.

Ἐνόμισε τὴν εἰκόνα διὰ νὰ τὴν ἀναρτήσῃ εἰς τὴν μικρὰν καλὴν του. Ἀλλὰ κομίζων αὐτήν, ἐξεπλάγη, διότι ἠσθάνθη ὅτι εἶνε λίαν βαρεία. Ἠθέλησε νὰ τὴν κομίσῃ εἰς τὸν τοῦ-

χον· τὸ καρφίον ἐθροίσθη καὶ ἡ εἰκὼν ἐπέσεν. Ὁ Ἰουλιανὸς ἐσέκωψε τὴν εἰκόνα μετὰ προσυλάξεως· ἐσχίσθη ὀλίγον ὑπὸ σθένος καὶ χρηματόδεμα ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κάτωθεν ὑφάσματος. Ὁ Ἰουλιανὸς λαμβάνει αὐτὸ καὶ ἀνοίγει· ὅποιος ὑπῆρξεν ὁ θαυμασμός του! εὗρεν ἐντὸς αὐτοῦ πεντήκοντα λίρας γαλλικῆς. Ὑπῆρχον ἐντὸς τῶν δύο λιγῶν ἡρασμαίων τῆς ἐκόντος τέσσαρα ἑλλὰ χρηματοδέματα ὅμοια τὸ ὅλον συνεποσούτο εἰς διακοσίας πεντήκοντα λίρας γαλλικῆς.

«Θεέ! ἀνέκραξεν ὁ Ἰουλιανὸς σιγῶν ἐκ τῆς χαρᾶς περὶ τοῦ θαυματοῦ του, ἰδοὺ λοιπὸν ἔγινε πλούσιος!»

Ἐν τοῖσι τοῖς ἰδέα τις ἐπελθοῦσα τὸν εὐρύανει· «Τὰ χρήματα ταῦτα, εἶπε κατ' ἐαυτόν, ἀνήκουσιν ἑστέ· εἰς ἐμέ; Μοὶ ἐπώλησαν ταύτην τὴν εἰκόνα, εἶνε ἀληθές· ἀλλὰ θὰ ἐπώλουν αὐτὴν ἀντὶ πάντε φράγκων, ἐὰν ἐγνώριζον ὅτι ἐνέκειε τοιοῦτον θαυμαστόν;» «Ὀχι! τὰ χρήματα ταῦτα δὲν μοι ἀνήκουν· πρέπει νὰ τὰ ἀποδώσω εἰς τοὺς κληρονόμους».

Ἐν ᾧ ἐσχήμετις ταύτην τὴν ἀπόφασιν, παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ ἰδαίου μικρὸν ἐπιστολήν, ἣτις εἶχε πέσῃ μετὰ τῶν χρηματοδεμάτων καὶ ἣν δὲν εἶχεν ἰδεῖ πρότερον. Ἐλαβεν αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὴν ἠνοιξεν.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο ὡς ἑξῆς γεγραμμένη:

«Φοβούμεαι πολύ, ὅτι οἱ ἐμοὶ κληρονόμοι θὰ ὦσιν ἀχάριστοι... Ἐὰν ἔχωσι τὴν κακοήθειαν νὰ πωλήσωσι τὴν εἰκόνα μου, αὕτη βεβαίως θὰ ἀγορασθῇ παρ' ἐνὸς ἐξ ἐκείνων, οὗς εὐεργέτησα. Τὸ ποσόν, ὅπερ ἡ εἰκὼν ἐγκλείει, θὰ ἀνήκῃ εἰς αὐτόν. Τὸ χαρίζω εἰς αὐτόν.» Δούλας

Ὁ Ἰουλιανὸς ὑπερεπληρώθη χαρᾶς. Ἐδύνατο νὰ κατέχῃ τὸ ποσόν τοῦτο μετὰ ἀγαθῆς συνειδήσεως, καὶ τὸ ἐκράτησεν. Ἡ εἰδησις αὕτη διέτρεξεν ἕκασταν τὴν χώραν. Οἱ κληρονόμοι ἐκίνησαν ἀγορὴν κατὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ· ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ τοῦ εὐεργέτου του συνετέλεσε νὰ κερδίσῃ τὴν δίκην. Ὁ ἀνεψιὸς καὶ ἡ ἀνεψιὰ κατεδικάσθησαν εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης· ἔπασα ἡ κοινωνία ἐνέπαιζεν αὐτοὺς διὰ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὴν ἀχαριστίαν των.

Ὁ Ἰουλιανὸς ἀνῆρτησεν εἰς τὸ δωμάτιον αὐτοῦ τὴν εἰκόνα τοῦ εὐεργέτου του καὶ δὲν διῆλθε μίαν ἡμέραν χωρὶς νὰ παρατηρῇ τὴν μορφὴν του καὶ χωρὶς νὰ ἐνλογῇ τὴν μνήμην του.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Δ. Α. Κ.)

Ἡ τιμωρηθεῖσα ἀχαριστία.

Ὑπῆρξε καιρὸς, κατ' ὃν ἡ πόλις τῆς Rochelle, ἐργατικὴ, πλουσία, ἰσχυρά, ἐπλήρου τὰς θαλάσσας διὰ τῶν πλοίων της. Κατὰ τὴν

εὐτυχίαν ταύτην ἐποχὴν τῆς ἱστορίας της, εἰς τῶν πλέον διακεκριμένων ἐμπόρων της ἦτο συγχρόνως καὶ εἰς τῶν πλέον πεφωτισμένων καὶ ἐναρτέων πολιτῶν της. Ὀνομάζετο Ἀδρήλιος.

Διὰ τῆς τοσοῦτον σπανίας ἐνώσεως, αὐστηρῶς τιμιότητος καὶ ἐπιεικοῦς ἀγαθότητος, ἀκριβολόγου οἰκονομίας καὶ ἀνεξαρτήτου ἀγαθοεργίας, ὁ Ἀδρήλιος εἶχε κερδίσει τὴν ἀγάπην ὅλων, ἐν ᾧ συγχρόνως σπουδαίως ἠέξανε τὴν περιουσίαν του. Τέκνα δὲν εἶχε συγγενεῖς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον ἀπομακρυνόμενοι ἀντικαθίσταν αὐτά. Εἶχε πρὸς αὐτοὺς γενναιοδορίαν πατρὸς, τοὺς ἐβοήθει εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις, ἡ καλὴ των κατέστασις εἰς ἣν ἐδράσκοντο ὠφείλετο πρὸ πάντων εἰς τὰς καλὰς του συμβουλὰς καὶ εἰς τὰς χρηματικὰς βοηθείας τὰς ὅποιες οὐδέποτε τοὺς εἶχεν ἀρνηθῇ, ἐκεῖνοι δὲ ἐδείκνυν δι' αὐτὸν τὴν μεγαλειότητα εὐγνωμοσύνης, ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον μάλιστα παριστῶντες τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὅποιες τοὺς εἶχε κάμει. Προσεπάθουν ὥστε νὰ νομίσῃ, ὅτι τὰ πάντα ὠφείλου εἰς αὐτόν, διότι ἐγνώριζον, ὅτι ἡ ἀγαθὴ ψυχὴ συνδέεται πάντοτε ἀναλόγως τοῦ καλοῦ, ὃ ἔκαμει.

— «Ἐ! ἔλεγον, ἐὰν ἡ τύχη μὰς ἐπαρουσίαζε περιστάσιν τινα νὰ σὺς δεῖξωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας!» Ἡ περίστασις αὕτη παρουσιάζετο.

— Ἡ δυστυχία ἐπέσκηψε κατὰ τοῦ Ἀδρήλιου φοβερὰ καὶ ταχέα, ὡς ὁ κεραυνός. Ὁ πόλεμος ἐξεργάγη. Ἐκ τῶν δώδεκα πλοίων τὰ ὅποια εἶχεν εἰς τὰς ἀπομακρυνόμενες θαλάσσας, ἐπὶ συνελήφθησαν ὑπὸ ἀγγλικῶν καταδρομικῶν, δύο κατεστράφησαν ζητοῦντα νὰ τὰ διαφύγωσι, τρία ἐγένοντο ἕκαστα, τοῦλάχιστον δὲν ἦλθον εἰδήσεις περὶ αὐτῶν· τοῦτο μόνον ἦτο γνωστὸν, ὅτι ὁ λιμὴν, εἰς ὃν εἶχον καταφύγει, εἰς τὰς Μεγάλας Ἰνδίας, εἶχε πυρποληθῇ ὑπὸ τῶν ἀγγλῶν. — Αἱ εἰδήσεις αὗται ἀλλεπάλληλοι ἐφθασαν εἰς τὸ διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν. Ὁ Ἀδρήλιος ἦτο κατεστραμμένος. Ἐπεσεν μετ' ἐκπληκτικῆς ταχύτητος ἀπὸ τῆς εὐτυχίας εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν. Τί ν' ἀπογένη; Ἐδράσκετο μόνως του εἰς τὴν ἐδραίαν οἰκίαν του ἥδη πωληθείσαν, ἣν ὠφείλε νὰ ἐγκαταλίπῃ. Μόνως περιέμενε μετὰ πυρετώδους ἀνυπομονησίας τὴν ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν του. Οἱ συγγενεῖς του δὲν ἦλθον· τί λέγω; δὲν εἶχε πλέον συγγενεῖς, πάντες τὸν ἀπερνοῦντο, ἀφ' οὗτου εἶχε δυστυχίσει. «Ἀληθῶς, ἔλεγον, εἶχομεν σχέσεις τινας μετὰ τοῦ ἄφρονος τούτου, ὅστις τόσον κακῶς διέκρινε τὰς ὑποθέσεις του. Εἶχομεν τὴν καλοσύνην νὰ τὸν περιποιώμεθα, οὐδεμίαν ὅμως συγγένειαν μετ' αὐτοῦ εἶχομεν. Δόξα σοι ὁ Θεός!»

Ὁ Ἀδρήλιος ὑπέφερε τὰς προσβολὰς τῆς τύ-

χης μετὰ σταθερότητος σοφοῦ ἀνδρός. Ἡ τῶν συγγενῶν του ἀγαριστία κατέβληψε τὴν καρδίαν του καὶ ἠσθένησεν ἐπικινδύνως. Τὸν μετέφερον εἰς ἑθλιὸν τι δωμάτιον πτωχῆς τι νος οἰκίας, ἐνθα ἡ μακρὰ διάρκεια τῆς ἀσθενείας του ἐξητήλησε τὰ γλίσχρα ποσά, τὰ ὅποια τῷ εἶχον ἀπομείνει. Οὐδείς τῶν συγγενῶν του ἦλθε νὰ τὸν ἴδῃ, οὔτε ἠρώτησέ τι περὶ αὐτοῦ. Ἀλλ' οἱ πτωχοὶ ἐργάζονται, οἱ καταικιστὺντες εἰς τὴν ρειτοναίαν του, τῷ ἐπεδαψίλευσαν περιποιήσεις τόσον ἐπιμελεῖς ὥσον καὶ ἀφιλοκερδεῖς. Χάρις εἰς αὐτοὺς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ζωὴν ἀδύνατος μὲν, ἀλλ' ὀλίγον παρηγορημένος. Αἱ καλὰ περιποιήσεις, ὅς εἶχε λάβει παρὰ τῶν ἀπλοειῶν τούτων ἀνθρώπων, εἶχον ἀναξωρογονήσει τὴν καρδίαν του.

Τοῦ λοιποῦ, εἶπεν, οἱ πτωχοὶ θὰ ἦνε οἱ φίλοι μου· μετ' αὐτῶν θέλω νὰ ζήσω· θὰ ἐργασθῶ ὅπως καὶ αὐτοὶ διὰ τῶν χειρῶν μου εἰς τὸν λάμποντι κόσμον, ὅστις μὲ ἐγκατέλειπε, δὲν ὑπάρχει πλέον θείας δι' ἐμέ· λοιπὸν ὁ Ἀδμήλιος δὲν θὰ καταπέσῃ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐπισκευθῇ τὸ τέλος των. Ὡς ζήσω μὲ μαῦρον ἔργον, τὸν ὅποιον θὰ κερδίξω ἐν ἰσχύϊ τοῦ προσώπου μου».

— Ἐπορεύθη καὶ ἐστάθη παρὰ τὸν λιμένα μετὰ χαλαίνου σήματος εἰς τὴν κομβιοδόχην καὶ ἐκεῖ, ὡς μεσίτης, ἀνελάμβανε τὰς παραγγελίας τῶν ξένων πλοιάρχων. Ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἣν εἶχε, τῶν διαφόρων γλωσσῶν κατέσχευε τὸ ἐπ' ἐργεῖμα τοῦτο ἱκανῶς ἐπικερδές. Οἱ ἄλλοι ἐντολοδόχοι τῷ ἐδείκνυνον πάντοτε βεδύτητα σέβας. Δὲν ὑπέφερόν ποτε νὰ φορτωθῇ πολὺ βαρὺ φορτίον, καὶ τῷ τὸ ἐσθικαῖον, ἥκοντος αὐτοῦ, ἵνα τὸ φέρωσιν αὐτοὶ πρὸς ὕψος αὐτοῦ. Αὐτὸς ἀπ' ἐτέρου χρησιμεύων αὐτοῖς ὡς διερμηνεύς, καθίστα τὰς ἐργασίας των εὐκολωτέρας. Μεταξὺ τούτων καὶ αὐτοῦ ἐλάμβανε χίρην διηρηκῆς ἀνταλλαγῇ βοηθείας. — Βλέποντες αὐτὸν οἱ συγγενεῖς του ἢ εἰς τὸν λιμένα ἢ εἰς τὰς ὁδοὺς βασιλεύοντα φορτίον τι ἀπέστρεφον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὕψωνον τοὺς ὤμους ψιθυρίζοντες τοὺς ἐξῆς λόγους: Τὴν ἐντροπήν; Ἀλλ' οἱ ἔχοντες αἰσθησὶν καὶ καρδίαν ἀνθρώπων τὸν ἐθανύμαζον καὶ ἔλεγον: τί εὐγενὲς θάρος! Καὶ οἱ νεανίαι, διερχόμενοι πλησίον του, τὸν ἐχειρέτων μετὰ μεγαλειέτου σεβασμοῦ, ἢ ὅτε εὐρίσκειτο εἰς τὸν καιρὸν τῆς εὐτυχίας του.

— Τέσσαρα ἔτη ὁ Ἀδμήλιος διήγαγε τοιούτῳ τρόπῳ ζῶν, ζῶν τοσοῦτον κοπιαστικὴν καὶ συγχρόνως τοσοῦτον θαυμαστικὴν.

ἀκολουθεῖ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ, μετάφρασις Α. Ν. Δ.)

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ ΤΗΣ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»

Συμφώνως τῷ Καταστατικῷ γενομένων ἀρχαιρесиῶν τῇ 2ᾳ Δεκεμβρίου ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς «Ἀναπλάσεως», ἐξελέγη γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Π. Καπλανίδης, εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Θ. Κόντης, Ταμίας ὁ κ. Γ. Κυπαρίσσης, ὑποταμίας ὁ κ. Γ. Καρακατσάνης, μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Περιδικιοῦ ὁ κ. Π. Καρολίδης καὶ ὁ κ. Γ. Παναγιωτόπουλος, διευθυντῆς τοῦ Περιδικιοῦ ὁ κ. Γ. Μεσολοργᾶς, τοῦ προσωρινῶς αὐτὸ διευθύναντος ἐφοκίρυκτος κ. Φ. Παπαδοπούλου ἀναλαμβάνοντος καὶ πάλιν τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.

—*—

ΕΥΘΥΣΜΟΙ ΤΟΥ ΖΙΓΑΒΗΝΟΥ ΔΙΤΟΜΟΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Εἰς τὰς ΓΔ', ἐπιστολὰς τοῦ ἀποστόλου Παύλου καὶ τὰς Ζ', Καθολικὰς μετὰ Προλόγου καὶ σημειώσεων.

Ἐκδόσκειται καὶ πωλεῖται παρὰ τῷ ἐκδότῃ Ἀρχιεπισκόπῳ κ. Πατριῶν κ. Νικηφόρῳ Καλογερά ἂντὶ δραχμῶν εἴκοσι, ὁδὸς Σίνα, ἀριθ. 15.

Χαίρομεν πολλή, ἀγγέλλοντες τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν τὴν σπουδαίαν ἐλάττωσιν τῆς τιμῆς τοῦ ἐξύχου τούτου ἔργου, ὅπερ ἀπαραίτητον εἶναι βοηθήμα πρὸς κατανόησιν τῶν δυσκολωτέρων τῆς Κ. Διαθήκης βιβλίων. Ὁ ἑὸς θύμιος ὁ Ζιγανὴν ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ὁ νηφαλιώτατος καὶ δεξιώτατος ἐρμηνευτῆς τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, πολλοῦ ἀπολαύων τοῦ κύρους καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἐξηγητικῇ θεολογίᾳ· διὸ καὶ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, ἐνθα ἀκμάζει αὐτῇ, τοσοῦτον ἐπικρατήθη ἢ ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἐριζήτου κ. Νικηφόρου Καλογερά δημοσίευσις τῆς ἀνεκδότου ταύτης ἐρμηνείας ἰσχυροῦ τοῦ Ζιγανήνου. Πῶς δὲ νὰ μὴ ἀρεσθώμεν ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι Ἕλληνες εἰς τοῦτο μόνον, ὅτι ὀρθόδοξος Ἕλλην ἐριζήτης ἐτίμησε τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος τὸ ἑλληνικόν, ἐξάγων εἰς φῶς τοιοῦτον θησαυρόν, ἀλλὰ καὶ νὰ οἰκειωθώμεν αὐτὸν πρὸς θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν ἡμῶν ἀνάπλασιν, ἧς κυριώτατος πρῶτος κατὰ τὴν πείραν εἶναι ἡ ἐνδελεχὴς μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Φ. Π.

—*—

ΔΩΡΕΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΤΑΜΕΙΟΝ ΤΟΥ «ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ»

Ὁ κ. Α. Καρὸς δραχμ. 10.

—*—

ΕΙΔΟΠΟΗΣΙΣ.

Πᾶσα τὸ Περιδικὸν ἀπορῶσα ἐπιστολὴ καὶ διατριβὴ πέμπεται τοῦ λοιποῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ διευθυντοῦ κ. Γ. Μεσολοργᾶ.